

נראדה אור

פרשת מצורע – שבת הגדול – חג הפסח
תשפ"ד

גליון רכא שנה ה

באור רבוה"ק מלעכוויטש קוידענו

{ שניני אור }

בגליון זה הכולל דברות קודש משבת הגדול ועד שביעי של פסח נדרשנו למשימה מורכבת מעט – לכתוב מילים הקשורות ומתאימות לכלל זמני קודש אלו. אמנם דבר אחד יש ששייך בכל זמנים אלו ואף זולג מהם החוצה – שמחה של מצוה.

מצות שמחה ברגלים אמנם נוהגת רק בימי החג, אבל מלבד השמחה מחמת המצוה הלא יש לנו לשמוח בכך שזוכים אנו לקיים את כל מצוות החג, ושמחה זו גולשת אף לימים שלפני החג ושלאחריו.

כפי שראיתי מביאים בשם החתם סופר בטעם המצוה להרבות בסעודה ביום שאחרי החג – אסרו חג, כי ביום זה שמחים ועולזים אנו במצוות אותם זכינו לקיים במשך החג, ואם לאחר החג שמחים אנו במה שכבר זכינו לקיים, אף לפני החג כבר יש לשמוח במצוות אותם עתידים אנו לקיים בעזרתו יתברך.

אמר אחד הצדיקים כי יש הטועים לחשוב ששמחה של מצוה פירושה לקיים את המצוה בשמחה, אמנם האמת ששמחה של מצוה היא השמחה בכך שזוכים לקיים את המצוה, כך שהיא אינה שייכת דוקא בשעת קיום המצוה, אלא אף השמחה במצוה קודם קיומה ולאחריה, שמחה של מצוה היא שכה הפליגו בחשיבותה ובמעלתה.

יתר על כן – הזמן שלפני ואחרי המצוה ראוי במדה מסוימת יותר לשמוח במצוה, כי בשעת קיומה טרוד האדם בגופו ובנפשו לקיימה באופן הראוי ולא תמיד מוצא פנאי להתבונן ולשמוח בגודל הזכות. מה גם שהיצר הרע היודע אף הוא גודל מעלת שמחה של מצוה מנסה לבלבל את האדם ולהטרידו שהמצוה אינה בשלמות הראויה כדי למנוע ממנו את השמחה.

אמנם כאשר עומדים טרם קיום המצוה או לאחר סיומה, קל יותר לפנות את הלב מכל מחשבה אודות מה שנחסר בקיום המצוה, ולשמוח באמת בזכות העצומה לקיים מצות המלך ולהביא נחת רוח לפניו יתברך שאמר ונעשה רצונו.

כפי שמתפרש הסימן האחרון בסימני הסדר – נרצה, והרי כל סימני הסדר – שואל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א – מורים על פעולה מסוימת שיש לעשות – קדש ורחץ וכו' ומה עלינו לעשות בהכרות נרצה.

נגיש יהודי לליל הסדר מתוך שאיפה גדולה למצות עד תום את הלילה הגדול, לקיים בו כל מצוה בכונת הלב באהבה ביראה ובשמחה, אך בפועל לא תמיד מתנהל הכל כמתוכנן. לכך עומד הוא בסיום הסדר ומכריז – נרצה, פעולה גדולה עושה הוא כעת – מפנה מלבו מכל מחשבה אודות מה שלא הלך לפי התכנית, ומתעורר בשמחה עצומה מתוך אמונה ברורה שעבודתו בלילה הזה רצויה ומקובלת לפני השם יתברך.

ודאי שאף על זאת עלינו להתפלל להשם יתברך – זכנו לשמוח במצוותיך ובקיום רצונך, אמן.

{ דברות קודש }

הארת האמונה והחירות בליל הסדר ובערב פסח

שנדמה לאדם כי יש איזה כח מבלתי כחו יתברך. ולזה מורה החמץ על קלי' עמלק המסתיר מציאות הבורא בעולם, כאשר בעת יצאו ישראל ממצרים היתה אמונתם בהשם יתברך בהירות עצומה, ובעת נתרופפה אמונתם באמרם 'היש ה' בקרבנו אם אין' (שמות זז) מיד 'ויבוא עמלק' (פסוק ח).

פנימיות מצות בדיקת וביעור חמץ

זהו ענין מצות בדיקת וביעור חמץ, כדרך שבכל מצוה יש את גוף מעשה המצוה ואת החלק הפנימי שהוא עיקר תכלית המצוה, כן במצות ביעור חמץ אף שודאי גוף המצוה לנקות ביתו ורשותו מכל חמץ, פנימיות המצוה ותכליתה לבער מנפשו כל ענין רע השייך לקלי' עמלק המסתיר ממנו בהירות האמונה. ובכלל זה כל תשוקות ורצונות הלב שאינם כרצונו יתברך, המסתירים תשוקת הנשמה להדבק בהשם יתברך ובעבודתו.

וכדרך שאמרו (פסחים ב.) אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר, שמורה על אור הנשמה כמאמר הכתוב (משלי כז) 'נר ה' נשמת אדם', שמאירים נשמת היהודי כדי שבכח זה יבדוק בחורין ובסדקין בכל נבכי נפשו לבער מהם כל כח רע ותשוקה רעה המחשיכים ממנו אורו יתברך. ואחר שבודק במעמקי הלב בכל מקום שמכניסין בו חמץ מבטלו בלב, שגומר בדעתו שכל ענינים אלו אין להם כלל חשיבות בעיניו, והכל בטל ומבוטל כעפרא דארעא.

המשך בעמוד הבא >>>

זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן, ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע (יד ב-ג).

בבת עין (דרוש לפסח) מדייק שבתחלה כתיב 'והובא אל הכהן' משמע שהמצורע בא אל הכהן, ואח"כ כתיב 'ויצא הכהן אל מחוץ למחנה'. ועוד היאך יכול המצורע לבוא אל הכהן הלא אסור לו להכנס לתוך המחנה. ועוד מהו 'הנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע', לכאורה היה לו לכתוב והנה נרפא הצרוע מנגע הצרעת.

עוד מדקדק שם בדברי הגמרא (פסחים ה.) שחמץ אסור משש שעות ולמעלה, דכתיב (שמות יב טו) 'אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם', ודרשין 'ביום הראשון' הכונה לערב פסח ואך חלק. והרי כל מצוות שבתורה מתחילים מהלילה, ומה טעם מצוה זו נוהגת מחצי היום.

מחיית עמלק בביעור החמץ

הביאור דכתיב (שמות יז טז) 'כי יד על כס י-ה מלחמה לה' בעמלק מדור לדור', ודרשו חז"ל (מכילתא סוף בשלח) שאין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה שמו של עמלק. ובזוה"ק (רמט.) איתא שנרמז בכתוב 'כי יד וגו'', שביום יד בניסן ימחה זכר עמלק ויהא השם שלם והכסא שלם.

הענין בזה כי המצה שאין בה אלא קמח ומים בלא תערובת שאור ואויר המחמיצים, מורה על בהירות האמונה שאין שום מציאות וכח בעולם מבלעדי מציאותו יתברך. והחמץ שמעורב בו כח אחר, מורה על העדר האמונה

תוכן הענינים:

הולך ואור	הארת האמונה והחירות בליל הסדר ובערב פסח
לילה שמסדר מוחנו לעבודת הבורא..... ה	מצורע, שבת הגדול תשע"ט, רעוא דרעוין..... א
האי מאן דבעי למחוי חסידא	מאורי אור
שיחת קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א..... ז	פרשת מצורע ושבת הגדול באור רבותינו..... ב
שביעי של פסח	אמרות טהורות על סדר ההגדה..... ג
דברות קודש ומאורי אור..... ט	שבחי רביה"ק ר' אהרן הגדול מקארלין זי"ע
הולך את חכמים	ליומא דהילולא י"ט ניסן..... ג
אספו לי חסידא	הערות בענין ביעור חמץ ועוד
	מאת הרה"ג ברוך גוטמאן שליט"א..... ד

ואחר שבדוק החמץ ומבערו נכון לבו לקבל קדושת המצה, כי כל זמן שלבו מלא רצונות ותשוקות שלא להשם יתברך ולעבודתם כענין החמץ שמעורבים בו כחות אחרים, אינו יכול לקבל קדושת המצה שהיא תשוקה ורצון אחד לעשות רצונו יתברך בלא שום רצון אחר, רק אחר שבדוק ומבער החמץ הפנימי קודם הפסח, זוכה בליל התקדש חג למצות אכילת מצה לייחד לבו וכל מציאותו בהשם יתברך.

בלייל פסח אין מציאות רע

ומה גדולה קדושת ליל הסדר, כדאיתא בקדושת לוי (לפסח ד"ה חכם מה הוא אומר) לבאר שאלת הבן החכם 'מה העדות והחוקים והמשפטים אשר צוה ה' אלקינו אתכם' (דברים ו כ), כי המצוות המה עצות היאך להתקרב להשם יתברך כדאיתא בזוה"ק (יתרו פב), וכיון שבבוא חג הפסח זוכה באכילת מצה לקדושה עליונה ביותר עד שנתדבק לגמרי בהשם יתברך, תמה ושואל למאי נצרכים החוקים והמשפטים להתקרב על ידם להשם יתברך.

ואף אתה אמור לו כהלכות הפסח אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן והוא כדי שישאר טעם מצה בפיו, כי באמת בפסח

החמץ שבלב שעל ידי רצונו להטהר זוכה כבר להדבק בהשם יתברך.

ויצא הכהן אל מחוץ למחנה, חוץ למחנה רומז על הזמן שקודם החג כדרך ששבת הוא בחינת מחנה ששולט בו רק כח הקדושה וימות החול הם בחינת חוץ למחנה. והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע, שעל ידי רצונו להטהר כדאיתא בזוה"ק (פרשתן גג) שטהרת האזוב מורה על רצון הטמא להטהר ולבוא בשערי הקדושה, זוכה שבהיותו עדיין חוץ למחנה כבר נטהר לבו מכל עניני חמץ ונשפע עליו קדושה מלעילא.

יעזור השם יתברך שזוכה לבדיקת חמץ ולביטול וביעור חמץ ולקדושת המצה, שלא יהא בנו שום רצון מלבד לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה, על ידי הקדושה העצומה הנשפעת בלילה הזה שלא לפי מדרגת האדם ועבודתו בגילוי עצם נשמות ישראל. ונזכה להזהר ממשוהו חמץ שלא נבוש ולא נכלם ולא נכשל לעולם ועד, ולכל השפעות טובות בגשמיות וברוחניות וממרן אדמו"ר מוהר"א ז"ע (ראה הגדה של פסח שיח אבות עמ' קט) איתא מצה רומז לבני חיי ומזוני, ולהקריב קרבן הפסח במועדו בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

מצורע, שבת הגדול תשע"ט, רעוא דרעיון

עצמו עומדים בדרגת כולו מצה בלא שום מציאות של רע ולכך צריך שישאר טעם מצה בפיו, אבל אחר הפסח אוכלים אף חמץ וקיימת מציאות הרע ולכך צריכים למצוות וחוקים לקרב נפשנו להשם יתברך. אמנם בחג הפסח הוא בחינת רעו דיליה דגלי ליה לבטלא בכל קליפין ודבקים לגמרי בהשם יתברך בלא שום כח ורצון אחר.

השפעת הקדושה בערב פסח בכה הרצון

ואף כי עיקר קדושת הפסח מאירה בליל ט"ו, בחצות היום ערב פסח כבר זוכה היהודי לטהרת הנפש על ידי שמעורר בעצמו רצון להטהר מכל רצונות זרים בבחינת חמץ. ולזה חמץ אסור מחצות להורות על הקדושה הנמשכת כבר קודם ליל התקדש חג, על ידי ביעור החמץ הנעשה בליבות ישראל החפצים בכל מאודם להתקדש ולהיטהר מכל רע.

בזה יבואר בדרך רמז הכתוב זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן, מצורע הוא מוציא רע כדרש חז"ל (תנחומא מצורע ב) ומורה על ביעור חמץ וכל עניני הרע. 'ביום טהרתו והובא אל הכהן' - איתא בדברי שלום שמיד שבא להטהר 'והובא אל הכהן' - הוא השם יתברך כדאיתא (סנהדרין ט). אלקיכם כהן הוא, וזהו תורת המוציא ומבער

מאורי אור

פרשת מצורע ושבת הגדול באור רבותינו

אמנם כדי שתהא השפלות באופן הנרצה מתוך הכרת גדלות הבורא יש מקודם שבת הגדול המורה על הבורא יתברך הגדול והקדוש, כדרך שביציאת מצרים הראה גדלו וגבורתו על ידי מופתיו ונפלאותיו. ועל ידי שבת זו יבוא האדם לשפלות אמיתית למול גדולתו יתברך, ובזה תעמוד השפלות בנפשו בכל מצב.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, מצורע - שבת הגדול תשע"ט, ליל שבת

תהיה תורת המצורע ביום טהרתו ודייק האלשיך הק' שתיבת תהיה לכאורה מיותרת. אלא שהוא כענין בהוייתו היא, שבאופן זה תעמוד השפלות והטהרה בנפשו תמיד.

זהו ענין שבת הגדול, כי עבודת ימים אלו קודם הפסח בביעור החמץ שתופח ומורה על מדת הגאווה, כדאיתא בארז"ל (שער הכוונות פרק א) שענין ביעור חמץ הוא ביטול קלי' עמלק ואיתא בספ"ק עמלק גימטריא רם, ועל ידי שמבער מלבו מחשבות גאווה וגדולה זוכה למצה המורה על שפלות והכנעה.

שבת הגדול - הכנעה למוול גדלות הבורא

יצוה הכהן ולקח למטהר שני צפרים חיות טהורות ועץ אזר ושני תולעת ואזוב (יד ד). וברש"י ישפיל עצמו מגאותו כתולעת וכאזוב.

יש לבאר אחר שהיה המצורע חוץ לשלש מחנות ומטבע האדם שבהיותו בדרך נכנע לבו, מה טעם נצרך להביא שני תולעת ואזוב כדי שישפיל עצמו. ובשם משמואל (תרעו) מבאר בשם אביו האבני נזר ששני אופנים יש בשפלות האדם, האחד שנשפול מתוך מצבו השפל כיסורים ועוני ח"ו, והשני שמכיר רוממות הא-ל ונשפול בדעתו למול כבוד גדלו יתברך. ומעלה יש באופן השני, כי בהיותו בשפלות מחמת מצבו, אזי בבוא עת שנתרומם מצבו יכול להתגאות בלבו, אבל אם נשפול מתוך השגת גדלות הבורא עומד תמיד בשפלותו.

לכן אף שבהיות המצורע בדרך מחוץ למחנה נשפול לבו ביותר, מכל מקום בעת שיטהר וישוב למחנה לא יעמוד בשפלותו, לכך בבואו להטהר מביא תולעת שני ואזוב כדי שישפיל עצמו למול כבודו יתברך, ושפלות זו תעמוד בנפשו אף בשונו אל המחנה. ובזה מבאר השם משמואל הכתוב 'זאת

תורה לשמה - תיקון לחטא לשון הרע

זאת תהיה תורת המצורע והובא אל הכהן (יד ב).

איתא בחז"ל (ערכין טו) כי חטא של לשון הרע כמעט אין לו תקנה, שנאמר (תהלים יב ד) 'כרת ה' כל שפתי חלקות'. בכל זאת איתא בירושלמי (תענית פ"א ה"א) חד בר נש חטי בלישניה ואתי לקמיה דר' חנינא אמר ליה לך ועסוק בתורה, שנאמר (משלי טו ד) 'מרפא לשון עץ חיים', ואין חיים אלא תורה.

ומובן שזאת התורה לתיקון החטא של לשון הרע מוכרח דוקא תורה לשמה, כי איתא בחז"ל (ערכין טז) שחטא לשון הרע עולה עד למעלה, כמו שכתוב (תהלים עט ג) 'שתו בשמים פיהם', ואחרי שהחטא עולה בשמים הלוא צריכין לתקנו גם כן, שזה כידוע סוד תיקון דבר בשורשו ובמקומו. וידוע מה שאמרו חז"ל (פסחים ג) כתיב (תהלים נז יא) 'עד שמים חסדך', וכתיב (שם קה ה) 'מעל שמים חסדך', כאן לשמה וכאן שלא לשמה, ואם כן אחרי שחטאו עולה בשמים, ההכרח לתקנו בלימוד תורה לשמה שיעלה מעל שמים לתקן כנ"ל.

וזה הוא הפירוש זאת תהיה תורת המצורע, היינו המוציא רע ביום טהרתו צריך לעסוק בתורה, אבל התורה צריך להיות באופן והובא אל הכהן, כמאמר חז"ל (סנהדרין ט). אלקיכם כהן הוא, היינו שיעלה תורתו מעל שמים, וזה 'והובא אל הכהן', ודפח"ח.

אמרי יעקב (תרע"ה, סעודה ג)

נרבת ידידיו היקר

ר' פישל צאודר ומשפ' הי"ו

לעילוי נשמת בנם

הבחור יאיר פסח ז"ל

נלב"ע י"ב ניסן תשס"ד

ולרפואת בנם אליק אברהם בן ריטה

אמרות טהורות מב"ק מרן אדמו"ר שליט"א על סדר ההגדה

על ידי אכילת מצה זוכים לגאולה

הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא... השתא הכא לשנה הבאה בארעא דירשאל וכו'.

אמרו חז"ל (תנחומא בשלח י) אין ישראל נגאלין אלא בזכות האמונה, ממילא על ידי שאוכלים המצות שהם מילא דמהימנותא, ודאי נזכה לשנה הבאה בארעא דירשאל, לשנה הבאה בני חורין.

ליל הסדר, תשפ"ג

שמחה בהיות הבן הרשע יושב בסדר

רשע מה הוא אומר 'מה העבודה הזאת לכם' וכו' (שמות יב כו).

כתיב (שמות יב כו-כז) 'והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם וגו', ויקוד העם וישתחור, וברש"י על בשורת הבנים שיהיו להם. ולכאורה מה שמחה היא בבשורת הבנים בבן רשע השואל שאלה זו. אלא שאף אם רשע הוא ח"ו, שמחה היא בהיותו יושב בשלחן הסדר ונמשך עליו מקדושת זה הלילה.

שבת הוה"מ, תשפ"ג, בדרך

מה צורך לרשע בשיניים

רשע מה הוא אומר 'מה העבודה הזאת לכם' ואף אתה הקהה את שיניו וכו'.

איתא ממרן אדמו"ר הצעיר (אמרי יעקב ימי הפסח תרעח) 'מה העבודה הזאת לכם', מה עבודה יש בעיני 'לכם' שהם ענינים גשמיים. ולזה אמר הקהה את שיניו, כי אם אינו מכיר בעבודת ה' באכילה ושתיה מה צורך יש לו בשיניים.

שבת הוה"מ, תשפ"ג, בדרך

גודל בהירות האמונה על ידי מצה ומרור

בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך.

זה מורה על גודל גילוי אור האמונה עד שמראה באצבע, ולזה אמר שאין סיפור יציאת מצרים אלא בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך, כי אף שיכול לספר בכל עת, רק על ידי מצה ומרור יזכה לגודל בהירות האמונה בחינת זה.

שבת הוה"מ, תשפ"ג, סעודת צפרא דשבתא

בזכירת הניסים זוכה

לבהירות האמונה כאילו רואה אותם בעיניו

אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים.

יש לבאר מה טעם נאמר מקודם אשר גאלנו ואח"כ את אבותינו, הלא לכאורה הסדר הנכון לאבותינו ואח"כ לנו, כדרך שנאמר 'לפיכך אנחנו חייבים להודות ולהלל וכו' למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הניסים'.

זכירת הנס בדרך ראיה

ידועים דברי הרמב"ן (סוף פרשת בא) שתכלית ניסי יציאת מצרים שיבואו ישראל לבהירות האמונה בהשם יתברך לידע שהכל נעשה בהשגחה פרטית, וכדאיתא מהעש"ט שק' (ראה תולדות יעקב יוסף פרשת וישלח) שאין עלה נופל מהאילן בלא השגחה פרטית מלעילא. ותכלית זכירת הניסים שנבוא להרגשה כאילו הנו רואים הנס בעיניו ולא רק בדרך שמיעה מאבותינו, וזכה נבוא על ידם לאמונה בבהירות גדולה ביותר.

כדרך שמצינו בכמה מקומות שעל ידי זכירת הנס צריך להיות אצלו כאילו רואה הנס בעיניו, ויבוא על ידי זה לגודל בהירות האמונה. כגון הא דאיתא (ברכות נד.) שבבוא אדם למקום שנעשה לו או לאבותינו נס מברך 'ברוך שעשה לי או לאבותי נס במקום הזה', ולכאורה מה ענין הברכה בבואו לאותו מקום, אלא שעל ידי ביאתו

שם נתעורר לזכור הנס עד שהוא אצלו ממש כמי שנעשה עתה הנס ורואהו בעיניו ולזה מברך להשם יתברך על ניסיו. וכן בבוא זמן הנס מברך על מה שנעשה בימים ההם, כי זכרון הנס אצלו כאילו רואהו עתה בעיניו.

הארת האמונה באב על ידי שמספר לבנו

ולמען תספר באזני בןך וכן בןך את אשר התעללתי במצרים וגו' וידעתם כי אני ה' (שמות יב ב).

בספה"ק דייקו שפתח הכתוב בלשון יחיד – 'תספר', וסיים בלשון רבים 'וידעתם'.

יש לבאר על דרך דאיתא בפנים יפות (פרשת חיי שרה כד א) במאמר רז"ל ומתלמידי יותר מכולם, שלכל יהודי יש חלק בתורה וחלק התלמיד נשפע לרבו כדי שילמדנו ואח"כ נשאר אותו חלק אצל הרב, ממילא על ידי התלמידים זוכה הרב ביותר להשגת התורה.

בדרך זו בסיפור יציאת מצרים שלכל יהודי יש חלק בגילוי אור האמונה בנפשו, וחלק הבן נשפע לאביו כדי שיאיר בו האמונה על ידי סיפור יציאת מצרים כמצות התורה ואחר הסיפור נשאר אותו חלק אצל האב. וזהו 'ולמען תספר באזני בןך' ועל ידי שתספר לו 'וידעתם כי אני ה'', כי הבן ואף האב יזכו על ידי זה לגילוי אור האמונה.

י"ט ראשון, תשפ"ג

אלקיני – הרגשת אלקותו יתברך מצד עצמו

וכן בשירת הים נאמר 'זה א-לי ואנוהו אלקי אבי וארומננהו', פירש"י 'אלקי אבי', לא אני תחלת הקדושה אלא מוחזקת ועומדת לי הקדושה ואלקותו עלי מימי אבות, כי עיקר השגתם מה שזכו לבחינת 'זה א-לי', להרגיש אמונתו יתברך ואור אלקותו בקרבם מצד עצמם ולא כדבר ששייך לאבותיהם, אלא כדי שלא יתגאו בהשגתם לסבור שהיא בזכותם וכח עצמם אמרו לא ממני תחלת הקדושה וכו', שהכל מכח אבותיהם הקדושים שהורישו להם הקדושה.

וכן כתוב (דברים יב ב) 'כי עם קדוש אתה לה' אלקיך ובן בחר ה' להיות לו לעם סגולה' וגו', פירש"י קדושת עצמך מאבותיך ועוד 'בן בחר ה'', כי אמנם הכח להשיג אור האמונה מקדושת האבות, אבל תכלית הכל שירגיש ובן בחר ה' ואינו עם רק מחמת האבוה"ק.

לזה אומרים בתפלה אלקינו ואלקי אבותינו, אף שלכאורה מדת דרך ארץ שייכרי האבות מקודם. אלא שתכלית עבודת היהודי להרגיש שהקב"ה אלקינו על ידי שמכיר באלקותו יתברך והבורא יתברך מייחד שמו עליו ואינו רק ענין הנמשך מהאבות, והכח לזה על ידי אלקי אבותינו שבחר הקב"ה בהם.

בהרגשת הגאולה מקדימים נאולת עצמם

זהו טעם מטבע הברכה 'אשר גאלנו וגאל את אבותי ממצרים', כי תכלית ליל הסדר וכל ימי החג לבוא לגודל בהירות האמונה על ידי ההתבוננות בניסי יציאת מצרים כאילו נעשו לו עצמו וזהו אשר גאלנו, והכח להשגת האמונה מאשר גאל את אבותינו והאריה האמונה בנפשם על ידי הניסים שנעשו להם. אף שלגבי ההודאה נאמר 'להודות למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הניסים', כי בהודאה לה' על חסדו הסדר להודות מקודם על אשר נעשה לאבותינו, אבל מצד עצם הרגשת הגאולה שמאריה בנפשנו אמונת ה'. התכלית שנבוא על ידי הניסים להרגשת האמונה בבהירות עצומה כאילו נעשו הניסים לנו.

וכדרך זה בענין השבת דכתיב (שמות טו כט) 'דאו כי ה' נתן לכם השבת', ששיג קדושת שבת באופן שמרגיש שניתנה לו במתנה בבחינת ראיה מגודל הרגשת אורה בנפשו, ולא תהא אצלו רק כדבר ששמע מאבותיו.

שבת הוה"מ, תשפ"ג, ליל שבת

שבחי מרן אדמו"ר רבי אהרן הגדול זי"ע מקארלין

ליומא דהילולא קדישא ז"ט ניסן

בחינת משה בדורו

והנה רבינו זקני הנ"ל ודאי היה בחינת משה בדורו, וזה שנקרא בפ"י כל העולם רבי אהרן הגדול, וכמו שהבאתי לשון רש"י גדול הדור. ואין לך דבר שאין לו מקום (אבות פ"ד מ"א), וכמו שמצינו לרז"ל באבות (פ"ה מ"ח) שאמרו משה זכה וזיכה את הרבים וכו', כן צוה הוא ז"ל (ראה בית אהרן ה): לחקוק על המצבה זה הלשון, זכה וזיכה את הרבים כמה פעמים. וכמה פעמים מסר נפשו וכו', עיין בצוואתו הקדושה (כ"ת אהרן שם), וכן נמצא הלשון בתקוני זוהר (קמג): הלשון על משה רבינו ע"ה, ומסר גרמיה למיתה בגינה ובגין בנהא.

ובמקום גדולתו אתה מוצא ענותנותו, שכתב על עצמו בצוואתו הנ"ל (בית אהרן שם) בזה הלשון, חוטא שבחוטאים פושע שבפושעים אשר לפי האמת אין אני יודע אם יש גרוע ממני, עד כאן לשונו ע"ש. והנה לכאורה פליגא דידיה אדידיה בפלוגתא רחוקה, ואין לזה הבנה כלל. אבל לפי מה שאמרנו במשה רבינו ע"ה כי אדרבה הא בהא תליא, כן הוא אצל רבינו זקני הנ"ל. ויש לכוון זה בלשונו הקדוש, חוטא שבחוטאים היינו הוא החוטא בכל החוטאים, ופושע שבפושעים היינו שהוא הפושע בכל הפושעים, באשר הוא שורשם והחסרון נמשך ממנו. ועל כן אמר אין אני יודע אם יש גרוע ממני, כמו משה רבינו ע"ה שאמר 'מחני נא' וגו'.

עטרת שלום (הקדמה ועניני)

הזמר הקדוש מיוסד ברזין עילאין קדישין

היה הוה שמור שומרים וכו' (זמר הקדוש).

כמדומה לי ששאלני אחד על מה שלא נקט רבינו זקני זי"ע בלשונו רק היה הוה ולא ויהיה, ובאמת הוא פלא. והנה לולא דמסתפינא הייתי אומר דבחרו השלישי 'ויהיו רחמיק' באמת צריך לומר 'ויהיה רחמיק'. כי רבינו זקני בעצמו לא היה כותב זה הזמר ולא ידעתי מי היה המעתיק הראשון, ואפשר המעתיק הראשון כתב ויהי בקו על ה' כדרך הכותבים שלא לצרף אותיות י"ה, והעולם סוברים כי צריך להיות ויהיו בוא"ו מחמת כי רחמיק מתגוללים הוא לשון רבים, אבל יש לדחוק ולומר כי כך שיעור התיבות, ויהיה, ומפרש אחר כך מה יהיה, רחמיק מתגוללים וכו' והבן. ומחמת שרצה לצרף ויהיה להיות הוה שבחרו השני, ושם לא יכול לכתוב ויהיה מחמת הראשי תיבות, שבתביבה הג' צריך להיות אות מאותיות נשמה, על כן כתב בחרו השלישי ויהיה, הגם שאינו כל כך לפי צחות הלשון מכל מקום נמצא כזה כמה פעמים במקרא כידוע.

והנה שאלתי זה מכבוד מר אחי וראש הרב הגאון הצדיק מוה"ר אהרן שליט"א מקאיידענאוו, וזה אשר השיב לי ז"ל, ואודות אשר שאל בהזמר של זקננו הקדוש זצוק"ל מה שלא הוזכר רק היה הוה. באמת נראה לענ"ד כאשר כתב כבוד תורתו שיחיל שתיבת ויהיה נכלל בהתחלת החרוז השלישי ויהיה רחמיק, וכן אנכי השבתי לאחד מכבר. אך מה שרצה כבוד תורתו שיחיל להגיה, אין צריך להגיה, כי באמת הזמר הקדוש הזה הוא מיוסד ברזין עילאין קדישין כידוע, כי ראשי תבות הראשונים הוא השם הקדוש וראשי תבות השניים שם המחבר הקדוש וראשי תבות השלישים נשמה, ובעבור הדבר הזה יסד תיבת ויהיו בחרו השלישי.

ומה שאמר 'ויהיו רחמיק' וכו', על דרך (הלים קב כח) 'ואתה הוא ושנותיך לא יתמו', כי באמת אין שייך לומר בבוא יתברך שנים ח"ו. רק הכונה כפי דעת המקובלים, שהכונה על אצילות הוא סוד המדות הקדושות הנכללים ברחמים אשר הם נצחיים ברצונו יתברך, כמה דאת אמרת (איוב יד טו) 'למעשה ידך תכסוף'. ואי אפשר לי להעלות על הכתב יותר ודי לחכימא ברמזיה, כי באמת בזמר הזה יש כונות וסודות מופלאים, כמו שהזכיר בראש רק שם בן שתי אותיות והוא רמוז בראשי תיבות יציאות השבת שתיים שהן ארבע (שבת ב.). ועיין במכתב שכתב הקדוש מה"ר פנחס מקארץ להקדוש רבי ישעיה מדינאוויץ (אמרי פנחס השלם, ח"א עמ' תקלס), ואין כאן מקום להאריך, עכ"ל. ודברי פי חכם חן, וראוין הדברים למי שאמרם.

עטרת שלום

הערות בענין ביעור חמץ ושיעור כזית ובמנהגים בדברים שלא אוכלים בפסח

נאמרו ע"י הרה"ג ברוך גוטמאן שליט"א – מו"ץ בכית מדרשנו

שבת הגדול תשפ"ג

עשרה פתיתים בבדיקה

מבואר בפוסקים ובקבלה המנהג להניח י' פתיתין ויש צד גדול דמדידא יש לנהוג כן כהיום שמנקה כל כך הבית וכמובא במ"ב ועוד דלפי הנוסחאות במכירת חמץ שמוכר כל חמץ שיש ברשותו חוץ מ' פתיתין ע"כ שיעקר הבדיקה והביעור עליהם.

והנה באחרונים מבואר דעל פחות מכזית אין בל יראה ע' בשו"ע הרב ס' תמ"ב ורק מדרבנן יש חיוב (וכשטלו גם מדרבנן אינו חייב דרק שלא יכשל צריך להוציא משם ובס' תמ"ו מבואר דעל חשש תקלה א"א לברך), וא"כ כדי שיהא חיוב דאורייתא לקיים מצות ביעור ושריפה (להצד שיש מצוה שיהא חמץ ולשורפו) צריך שיהיה כזית, והגם שבצירוף כל הפתיתים יש כזית אבל כיון שכ"א נמצא בעטיפה נפרדת יש לומר שאין צירוף וממילא נראה שעכ"פ אחד מהם יהיה כזית (ולחשש שלא ימצא אותו שיש כזית יש לסמן אותו חתיכה במיוחד).

וזה שמוכרים כל החמץ מרויחין בזה שלפני שיניח העשרה פתיתין אין חיוב בדיקה וממילא אי"צ לחשוש להשו"ע הרב (ס' תלא) שהחמיר לבדוק בתח' הזמן ואם נתאחר מקרי **עברין** (ואינו מדין זריזין כמו בשאר מצות עיי"ש). אבל למעשה באופן כללי יש כזית ויבואר להלן.

השיעורים בזמנינו

הנה בגמ' פסחים דף קט מבואר שיעור רביעית הוא ביצה ומחצה ואפשר לשערו באצבעות וכך ידעו כל השנים לדוגמא בשיעור חלה שהוא מ"ג ביצים וחומש רגילים וכמ"ש ברמב"ם וש"ע וסברו שהוא מתאים עם שיעור האצבעות עד שבא הצ"ח בספרו בערבי פסחים שמדד ומצא שלפי שיעור האצבעות צריך פ"ו ביצים לכן החליט שהביצים נתקטנו וצריך להכפילו.

וכנגד זה הברוך טעם שם בשם הראב"ן ובשו"ת חתם סופר ס' קצו דהולכין אחר הביצים שבכל דור ודור ולפ"ז בזמן הגמ' באמת השיעור היה שוה ובזמנינו השיעור שונה, ולפ"ז הולכין בכל דבר לפי ענינו למשל במקוה שהשיעור הוא שיכנס אדם לתוכו תלוי באצבעות צריך השיעור הגדול משא"כ בחלה ורביעיית השיעור הקטן (וכ"כ בשו"ת הגאונים הובא בחזו"א) וכך היה המנהג לענין יציאת צריך להיות בתוך ג' אצבעות להכנף שמדדו עם אצבע רגיל שהוא השיעור הגדול.

אבל לכ' מדברי הרמב"ם והש"ע שהביאו השיעור של אצבעות עם השיעור של ביצים וכמ"ש בגמ' והשיעור של ביצים מוכח ברמב"ם שהוא השיעור הקטן דכתב לשערו במשקל של דראהם שהיה ידוע כל הדורות בא"י (ובחזו"ל לא ידעו מהו) וא"כ מוכח שגם שיעור אמות הוא השיעור הקטן וכך נקטו כל חכמי הספרדים וחכמי א"י.

ולהלכה לענין שיעור ביצים וכדו' אפשר לנקוט כשיעור הרגיל דעפ"י הרמב"ם והש"ע לא נתקטנו ואפילו אם נתקטנו יש בראשונים ואחרונים שתלוי בביצים שבכל דור ודור (ולענין שיעור אמות יש מקום להחמיר), ועוד דבחזו"א כתוב דעפ"פ שעד הצ"ח המנהג שנהגו כשיעור הרגיל הטעם שיש דין שא"י צ' לדעת במדויק השיעורים והוא בנוי על משנה בכלים פ"ז **הכל לפי דעתו של הרואה** אבל לאחר שהאחרונים כתבו שנתקטנו ונתפרסם לכל ישראל כך צריך להכפיל השיעור וא"כ בזמנינו שלא נתפרסם כי אדרבה ברמב"ם מוכח שלא נתקטנו וכן נקטו הרבה בעלי הוראה א"כ חזר הדין שאפשר לנקוט בביצים כשיעור הקטן (ומ"ש החזו"א הוא במקומו בחזו"ל שכך נקטו).

וידוע שהח"ח היה לו גביע בשיעור הרגיל אע"פ שבספרו הביא הצ"ח להחמיר מדאורייתא וכהיום מצאו הר געש שיש שם אותם ביצים שלנו, ואע"פ שישאל קדושים ומחמירין אבל יש מצבים שצריך לדעת עיקר הדין וכיבואר.

שיעור כזית

והנה בגמ' מבואר דבבית הבליעה נכנס רק ביצת תרנגולת ובגמ' כריתות מבואר דבבית הבליעה נכנס שני כזיתים ומוזה הוכיחו התוס' דכזית הוא חצי ביצה וכ"כ בש"ע ס' תפ"ו והתמיה שזיתים שלנו השחורים (שהם מבושלים) הם לערך 7½ סמ"ק וביצה רגילה היא 50 סמ"ק ובלי הקליפה היא 42 סמ"ק, וע"כ צ"ל שהזיתים נתקטנו מאד ובוזה י"ל שאין הולכין אחר זיתים שבזמנינו כיון שנתקטנו כ"כ הווי ס' קללה ושי' הגר"ח מוולוז'ין דאעפ"כ הולכין אחר זיתים שבזמנינו (וכך נקט החזו"א לעיקר הדין).

ובמ"א הביא שי' הרמב"ם שכזית הוא פחות משליש ביצה וליישב בגמ' בכריתות ע' פ"ח שהאריך ויצא מדבריו שיעקר שהוא קצת גדול מרביע ביצה וכתב שהעיקר כהרמב"ם וכך כתב המחבר במקומות אחדים ובוזה אין כ"כ תמיה מזיתים שבזמנינו וכ"כ ברשב"א שזית הוא לערך רביע ביצה וכ"כ א' מבעלי התוס' שבאו לא"י וראו כזיתים כאן (ובחזו"ל לא גדלו זיתים) דעפ"ז א"א לומר שהוא חצי ביצה.

וא"כ יוצא ששיעור כזית הוא בין 22 סמ"ק שהוא קצת יותר מרביע ביצה בלי קליפה לבין 17 סמ"ק שהוא שליש ביצה עם הקליפה.

וע' ביאור הגר"א על משלי שבג' ביצים יש עשרה זיתים ואם נחשוב עם הקליפה הוא 15 סמ"ק ובלי הקליפה יוצא שג' ביצים הוא 126 סמ"ק ועשירית מזה הוא 12½ סמ"ק, וכ"ז מתקרב מאד לכזית שבזמנינו ויתכן שבזמן הנ"ל היה גדול קצת יותר ועפ"ז יש מקום לחשוב כזית שבזמנינו (7½ סמ"ק) כיון שאין חילוק כ"כ.

ונפ"מ לכל השנה שאין לאכול לכתחלה יותר מ7½ סמ"ק (שהוא השיעור כשיעור זית רגיל וחצי) בלי ברכה אחרונה ומ2½ סמ"ק אין לאכול מעיקר הדין בלי ברכה אחרונה. ונפ"מ לענין כרפס שלוקחין פחות מכזית שצריך להקפיד לאכול פחות משיעור.

וגם נפ"מ לשיעור מרור לאלה שנוהגין ליקח חריין וכן כתב במשמרת שלום וקשה לאכול הרבה ובפרט לצעירים ונשים שאפשר לסמוך על 15 סמ"ק והשאר ישלים עם חסא.

וגם נפ"מ לענין מוציא מצה דכהיום האין יוצאים כל המסובין בלחם משנה ובס' קס"ז מבואר דאם לא אוכלים מככרו דבעה"ב צריכים ללחם משנה לעצמם ואפילו אם מקבלים חתיכה ממצה דבעה"ב אבל בטור ריש ס' תע"ה משמע שצריך לאכול כזית מהלחם משנה עיי"ש היטב אבל י"ל שמספיק שמקבל חתיכה קטנה כשיעור זיתים שבזמנינו וזה יספיק לנשים, ולבחרים וכד' אם אפשר יקחו שתי מצות שלימות ולאחר המוציא יפרסו המצה התחתונה ויעשו עליה אכילת מצה ובוזה יש לסמוך על הכרעת האריז"ל שהמוציא על השלימה ומצה על הפרוסה ואם אפשר יקחו חוץ מהשלמות עוד פרוסה ולעשות כמ"ש בש"ע ואין בוזה יוהרא כיון שבכל ההגדה אין להם המצות ולא עושים יחף וכ' (וממילא אוכלין שתי מצות בכל הכדיתים).

משהו חמץ

נקטינן דחמץ בפסח במשהו ומוזה נובע כל החומרות בפסח אבל יש לדעת דבס' תס"ז נקטו הפוסקים דכ"ז **בודאי** משהו אבל בספק משהו לא ואע"ג שברמ"א במ"א החמיר הוא מצד מנהג וכמ"ש באחרונים וא"כ נמצא דכל מיני חששות הוא רק

מצד חומרא במנהג אבל אינו נכנס במשהו חמץ דעל ספק משהו לא גזרו וא"כ יוצא שבטל בששים וכך שמעתי מבעל שבט הלוי ז"ל (ומ"ש בשו"ת הרב דעפ"י האריז"ל יש להחמיר בכל החומרות ומשמע גם בספקות, שם הנוהג שיש חשש דאורייתא עיי"ש).

וזה תוכחת לאלו שמסתובבים בכל פסח עם עצבים לדוגמא שילד הניח על השולחן משהו מהרצפה וכד', דאע"פ שכ"א צריך להחזיק במנהג אבותיו במה שאפשר אבל כ"ז מדין מנהג וכד' אבל א"צ להכנס לחששות וגם אין לעשות בחומרות יתירות שלא נהגו אבותיו דמדינא ספק משהו בטל.

מוצרים שאסורים בפסח

מבואר בפוסקים שאסרו לאכול כמה דברים שיש בהם חשש חמץ והוסיפו לגזור גם אם יודע שאין חשש חמץ דילמא אתי לאחלופי ולהלכה נקטו אחרונים (ע' פרמ"ג בשם הלבוש ובהגהות חכמת שלמה) דאם הוא דבר המצוי אין חשש אחלופי דיאמרו שעשאו כדן ובדבר שאינו מצוי יש חשש ועיי"ש בחכמת שלמה שחשש איחלופי בנוי על דין הקטנית וא"כ י"ל שנכלל בתקנת הקטנית ונפ"מ לכמה דברים ומותר וניתי כמה דוגמאות.

א יש כאלה שאסורין לאכול תפוז"א מטעמי בריאות ואין מה לאכול והציעו שיעשו קטנית עם שימור ממים דאינו חמור יותר מקמח (ע' ש"ע הרב ס' תנ"ג דבלי מים אין חשש בקטנית) אבל י"ל דכיון שאינו מצוי שמירה על קטנית יש חשש איחלופי (ובמקום חולי מותר קטנית).

ב יי"ש של פסח ע"י בחכמת שלמה שם דמותר כיון שנתפשט ההיתר (וגם זה בדוחק) אבל בזמנינו שלא נתפשט כל כך יש מקום לאסור וצ"ע.

ג יש שעושים עוגיות של פסח שדומה ממש לעוגיות של כל השנה ולכ' אם גם דומה בטעם אסור לאכול כיון שעדיין לא נתפשט עוגיות האלו ואולי זה הטעם שלא עושים עוגיות ממי פירות דבוזה אין החומרא של שרויה דיש חשש איחלופי.

ד יש חולים וזקנים שא"א לאכול המצות שלנו ודנו אם אפשר לאכול המצות של פיתות של התימנים שהם כשרים להלכה אבל כיון שאכילתו אינו מצוי כלל המצות האלה וכשרואין פיתות רואין חמץ יש חשש איחלופי ולכן עדיף שישרו המצות במים ולוותר על החומרא של שרויה שאינו מוזכר בש"ע מלעבור על חשש איחלופי שמוזכר בפוסקים (אבל לשרות ביין א"א דלהרבה פוסקים אין יוצאין בזה מצות מצה ולשאר ימי פסח ישרו ביין).

צוקר בפסח

בפוסקים מבואר שיש סוגי צוקר שאסורין בפסח אבל כהיום שעושים הכל עפ"י הכשר מותר אבל אלו שהיה להם מנהג שלא לאכול או לבשל הצוקר קודם הפסח צריך לעשות התרת נדרים כיון שפעם היה בהם חשש גמור וכך הכלל דאם לא היה חשש גמור או שהיה מצוי והיה אפשר לעשות בהכשר אם כהיום הכל מותר ע"פ הכשר טוב א"צ התרת נדרים.

אבל מ"מ מי שהיה לו מנהג לבשל הצוקר לפני פסח מומלץ להחזיק במנהג זה דלפני כמה שנים היה חשש של תערובת קמח בצוקר וע' נו"ב תנינא ס' ע"ב דזה חמור יותר מחמץ שנתערב לפני פסח דכיון שקמח אינו חמץ (עכ"פ ספק שאינו חמץ) לא התבטל לפני פסח ובפסח לא בטל אבל אם מבשלים אותו נעשה חמץ ומתבטל ואע"פ שהארכנו במ"א שהרבה אחרונים וראשונים חולקים על הנו"ב ויש עוד צירופים להתיר, מ"מ יש מקום להמנהג לבשלו למי שהיה לו מנהג בוזה.

ליל הסדר – לילה שמסדר מוחנו לעבודת הבורא

ליל שימורים, ליל הסדר, ליל התקדש חג, לילה המשומר מן המזיקים, לילה שעושה סדר על כל השנה, לילה שמקדש את ישראל והזמנים.

הלילה המקווה לעליונים ותחתונים עומד אחר פתחנו, לילה שכיום הוא מאיר, לילה שעיתר השי"ת לנאול בו את עמו ישראל ברחמים בקירוב הימים.

עבודות רבות ונשנובות יש לעם ישראל בלילה כיום זה, אכילת מצה ומרור, שתיית ד' כוסות, אמירת ההגדה, לגלות המצה ולכסות, להרים הכוס ולהניח, ועל כולם אמירת הלל ונרצה, בהם מתגלה נקודת אהבת ישראל להשי"ת ואהבתו ית' לעמו בית ישראל, אהבה איתנה שהיא כיתר בל ימוט.

במאמר שלפנינו ננסה לפסוע פסיעה קטנה, לערוך את שולחן הסדר הפנימי, לסדר את ליבנו, רצונותינו, תשוקתנו ותאוותנו לאבינו שבשמים, לאחד ולייחד כל עצמנו אליו ית' ש בחפיצה, רביקה וחשיקה.

נלמד את מכתב קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר מוהר"א זי"ע לאחיו רבינו בעל משמרת שלום זי"ע על עבודת חג הפסח, בהרחבת ביאורי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א על מכתב זה.

ויקבל חיים ושלום מאדון השלום כבטול המין ושאר מעין הדעת, וידעתו מאוס ברע ונחזור בטוב, ולאכל מיכלא דאסנתא מיכלא דמחימנותא במצה של מצוה. לדבק במדותיהם של אבותינו הקדושים אברהם יצחק יעקב בג' פעמים אדם שדמו את הצורה ליוצרה ודבקו באלופו של עולם לתקן עין הדעת ולאכל מעין החיים...
מכתב קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר מוהר"א זי"ע

גלות הדעת, מה היא?

גלות הדעת. כל הספרים הק' כאחד מזכירים את העובדה כי במצרים היה גלות הדעת, הדעת של כלל ישראל היתה בגלות ועל ידי גאולת מצרים יצאו מגלות הדעת. וודאי שהמתבונן באמרו 'חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים' מתבונן היטב, האם יצא הוא ממצרים?! האם דעתו יצאה מגלותו?! או פן שמא ואולי דעתו נותרה אי שם משועבדת לפרעה ולמצרים.

בכדי לדעת האם יצאה דעתנו מגלותה שומה עלינו להתבונן, מה היא הדעת, להיכן היא גולה ומתי היא זוכה לגאולה, בחינת קרבה אל נפשי גאלה.

ז' מלכין קדמאין

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, מה העדות והחוקים, מה העבודה הזאת לכם, מה זאת, בכל סדר ההגדה מופיעה התיבה 'מה', יש להתבונן הן במשמעות התיבה ואותיותיה, והן בעצם הציווי שסדר ההגדה תהא באופן של שאלה ותשובה, במאמר 'אספו לי חסיד' בגליון הקודם הזכרנו את מאמרו של הרה"ק מאפטא שאמרו המצריים לפרעה 'מה זאת עשית לנו' ע"ש, ונרחיב על כך בכדי להבין את דברי רבוה"ק.

הארי" ז"ל הקדוש גילה על פי מה דאיתא בזוה"ק, כי טרם בריאת העולם, כשכבר עלה ברצונו הפשוט של השי"ת לברוא העולם, נבראו

להתפשט, מי בתורה, מי בעבודה, ואף בדברים גשמיים, בממון, בשלטון, ובכל דבר שנותן לאדם הגשמי שלטון וגדלות – הן גשמית והן רוחנית.

אם לעולם, לבריאה, לא היה את ההכנה ברצון ותשוקת 'אנא אמלוך' ושבירת רצון זה, היינו כולנו מרוחקים מהשי"ת, לא מכירים באורו רח"ל, כי העולם – מלשון העלם, אורו ית' נעלם ונסתר פה, למביט הפשוט נראה כי מתנהג הוא על פי חוקי הטבע, מי שכשרוני וחרוץ מצליח, ומי שלא כשרוני וחרוץ לא מצליח, או כמו שאומרים הרשעים לעני שבא לבקש ממנו כסף – לך לעבוד!

כמה טיפשות, רשעות והתנשאות יש באמירה זו! הלא הוא עשך ויכוננך, ראשית; רוב בעלי ההון לא עשו את כספם מחכמה יתירה אלא מרצונו הפשוט שאדם זה יהא משופע בממון, רואים זאת בחוש ואין מי שיכחיש זאת כי רק ברצונו ית' זה עשיר וזה עני, זה הצליח ונעשה ראש ישיבה מפורסם, רב בית כנסת מכובד ומו"צ בקהילתו, ואילו רעהו אינו מצליח, רק כסיל תולה זאת בסיבות גשמיות.

אלא מאי? אם השי"ת על כל זאת, מדוע לא רואים זאת בחוש?! זאת כי יש השתלשלות, היות שהשי"ת חפץ בעולם נסתר, אזי לא כתב על מצחו של האדם – אדם זה יהא עשיר עד שנת תשס"ד, משנת תשס"ד עד תש"ע הוא יהא מסובל בחובות וירדפו אחריו נושים, ואזי יעשה עסקה אחת טובה מאד ויחזור לאיתנו הראשון בפרנסתו, והבן שלו בן החמש יתחיל לפתח קשיי חברה וכו' וכו', הכל יקרה לו ובגזירת קורא הדורות מראש, אך הכל עם התלבשות טעם וסיבה גשמית וטבעית.

אשר על כן ברא השי"ת את ז' המלכים הראשונים והם התנשאו ואמרו שהן המלכים, ועל ידי השבירה שלהם הוטבע כאן בעולמנו הזכות והכח שידעו הכל מה מלאכתו של בורא עולם ואף אם נראים לנו עניני הבריאה דבר טבעי ומובן, אינו כן כלל וכלל אלא הכל בגזירתו ית' ש.

תיקון ניצוצות שבירת ז' המלכים על ידי שם מ"ה

בעצם, כל דבר בעולם יש לו שורש ותכלית, וכל נברא יש לו ניצוצות קדושים, וכשנשברו ומתו ז' הבחינות – המלכים שקודמים לבריאת העולם, אזי ניצוצות הקדושים שהיו בתוכם נתפזרו וכבר בעת הבריאה היו ניצוצות הקדושים מפוזרים, ועבודתנו בעולם הזה – משך כל שנות קיום העולם לבררם ולסגסגם.

הבורא ית' ש צימצם את אורו בעולם הזה על ידי שמותיו הקדושים, כשהשם הקדוש י-ה-ו-ה הוא המסמל את מלכותו והשראתו בתחתונים באופן הגלוי, לשם הוי"ה עצמה יש ארבע

מדוע נבראו ז' מלכים קדמאין

מדוע באמת חפץ השי"ת לברוא בתחילה בחינות אלו?! הלא השי"ת לא נעלם ממנו דבר, וידע כי עתידים הם לחשוב כי הם המלכים והם השולטים בעולמות ויוצרכו להשבר ולמות?! הביאור הוא [שמענו מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ואמר כי כמדומה שכתוב כבר באיזה מהספרים] כי עצם מציאותם ושבירתם מסייעת לנו לעבודת הבורא, באשר שהאופן בו בחר השי"ת לברוא העולם הוא על ידי שהאדם יחפוץ לגדול,

צירופים - ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, כל צירוף הוא בחינה אחרת ואופן שונה בהנהגת העולם, ואכמ"ל בזה.

בבריאת העולם בפועל, בששת ימי המעשה נתגלה בעולם כח מלכות הבורא, השי"ת ברא וחדש שם מ"ה שעל ידה ברא את עולם העשיה, עד לבריאת העולם היה הגילוי רק על ידי שמות ע"ב ס"ג וב"ן, וכשברא השי"ת את העולם הזה, חידש את שם מ"ה שעל ידה יכול כל אדם להתבונן בהארתו ית' בתחתונים אף לאחר ההסתר.

שם ב"ן מורה על עולם העשיה, המקום בו אין מרגישים בהארתו כלל וכלל, בחינת חושך ולילה, בעולם העשיה צריכים אנו לברר את ניצוצות הקדושה של שבעת המלכים, צד הקדושה שלהם היתה כמובן, מידת ההשפעה, ההטבה לרעהו, ואף היה בהם צד קדושה של כבוד ויקר מחמת שהם שליחי מלך מלכי המלכים ומשפיעים את שפעו בעולם הזה, אך הם כאמור לקחו את הכבוד לעצמם ואם כן את השפע נתנו למי שהם רצו כביכול ולא לבורא עולם.

הדבר משול לשר המקבל תפקידו מאת המלך להיות נאמן על אוצרותיו, מכבדים אותו, מרוממים אותו, והמלך נותן בידיו את הזכות להחליט לאן ינותב ממון המלוכה, אם ירגיש יום אחד שהיות שכל כך מכבדים אותו וסמכויות כה רבות נתנו בידיו, יכול הוא לתפוס את המלוכה ולהחליט את כל החלטות המלכות, ולא רק בתחום ובזמן שעליה הוסמך, הלא יקפד המלך ראשו במהרה!

זה היא בחינת גלות הדעת, החיבור וההבנה ביננו לבורא עולם אינו בגילוי, הגוף שלנו לא מסכים להכיר במלכות הבורא, תכלית עבודתנו בעולם לתקן את אשר עוותו, להתודע ולהגלות בליבנו ובמוחנו ובכל אברינו כי ה' ורק הוא ואין בלתו הוא המשפיע שפע בכל העולמות והוא עבודת שם מ"ה.

לילה שמתקדש בו בחינת ח' ג'

ליל התקדש חג - בפסוקים בסוף פרשת וישלח מובאים שמונה מלכים, המלך השמיני הוא הדר, והוא הרומז על בריאת העולם בפועל, שבו כביכול התהדר בעולמו, ועל ידי בריאת עולם יש כאמור לכל שבעת הבחינות עליה ותיקון בעבודתנו. חג - ח' ג', בלילה הזה מתקדשים ומתעלים כל ח' הבחינות, ז' המלכים ועולם העשיה על ידי שלושה השמות ע"ב ס"ג מ"ה, וזה הרמז בכינוי בלשון הכתוב 'ליל התקדש חג' שהגם שהוא בחינת לילה וחושך אפילו הכי בלילה זה מתגלה אהבת השי"ת העצומה לבניו, עד שכל בחינות הבריאה מתתקנות ומתעלות לשורשם.

הבן שואל שישתנה ויתעלה למ"ה

על כן הבן שואל, הב"ן - בחינת עולם העשיה שואל ומתחנן לפני בורא עולם בלילה זה; רבוננו של עולם תן לי מעט מאור שם מ"ה, אור כבוד השי"ת המתגלה בבריאה בהדר ויופי, הבן שואל מה נשתנה הלילה, הבן מבקש ומפציר שכבר ישתנה הלילה, שכבר יאיר ליל חשכות העולם, עד שהלילה יהיה 'זה' שהוא כידוע בחינת הייחוד, ואמר ביום ההוא הנה אלוקינו זה.

זו כוונת רבינו אהרן קדוש ה' באגירתו - שלושת האבות, תקנו והמשיכו כל אחד בבחינתו את שם מ"ה - אור השי"ת בעולם העשיה, אברהם לשם ע"ב, יצחק לשם ס"ג ויעקב לשם ב"ן, **לְדַבֵּק בְּמַדּוּתֵיהֶם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אֲבָרָהִם יִצְחָק יַעֲקֹב בְּנֵי פְעָמִים אֲדָם** - אדם בגימטריא מ"ה, ג' פעמים מ"ה עולה קל"ה כמנין מצה, כי על ידי אכילת המצה מקדש ומטהר עצמו עד שמגיע להכרה פנימית במלכות הבורא ית"ש על כל העולמות, עליונים ותחתונים כאחד.

מוחין דאבא - הכרת מציאות הבורא

שְׂדֵמּוֹ אֵת הַצִּוְרָה לְיוֹצְרָה - כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א כתב סוד הדברים בזה ונבארם בדרך העבודה. כאמור על ידי המצה אנו זוכים להתחדשות והכרה יסודית ובסיסית במציאות הבורא ית"ש. הכרה יסודית זו מכונה בשם 'מוחין דאבא' - מוחין הכוונה לשכל והבנה הנשפע על כל אדם, אבא מורה כי יש אב לבריאה, אב וראש לכל דבר.

צורה ליוצרה. משל למה הדבר דומה. יוצר מציייר ציור, בדרך כלל הציור מבטא את נפש המצייר בכלל, ואת מצבו בעת הציור בפרט, אך האדם שאינו מכיר מספיק את הצייר, ולא את נבכי נפשו, אינו יכול לספר מה עבר על הצייר בדיוק באותם רגעי ציור, אך אם יבוא הצייר בעצמו, ויספר את נבכי נפשו, את רצונותיו, תשוקותיו ומחשבותיו, אזי יוכל האדם להכיר את הצייר מתוך ציוריו.

העולם הזה - הקב"ה צייר בה כביכול את רצונו, אך כל זמן שהשי"ת אינו מתגלה על נפש האדם, אינו יכול להבין מה טמון בבריאה, היכן מתגלה רצונו, אך כשנגלה מלך מלכי המלכים, אזי מתגלה גם לכל אחד רצון השי"ת שיעבודוהו ונשעבד את ליבנו אליו.

גילוי מלך מלכי המלכים היא הגאולה בעצמה

זה הגילוי של ליל התקדש חג, קודשא בריך הוא קורא לכל פמליא של מעלה ויורד איתם לתוך בתי בני ישראל, מאיר את אורו על פנימיות לבבות ישראל, מיד כשנגלה מלך מלכי המלכים על לבבות ישראל הם נגאלים, כי כל איש ישראל מבין את תכלית הבריאה ולא יתכן שלא לשוב בתשובה שלמה ועליונה!

על כן אמר רביה"ק **מסטאלין** שמי שאינו מהרהר בתשובה בליל זה אות היא שהוא מנשמות אותם שלא רצו לצאת ממצרים, הלא

השי"ת בעצמו מתגלה וגואל את בניו מהחשכות, מהגלות, ואיך לא תחפוץ לשוב בתשובה?! על כרחך שאיש זה הוא רח"ל מאותם שוטים שבעת שהתגלה מלך מלכי המלכים בנוראותיו וגאל את עמו ישראל מעבדות לחרות, רצו הם לישאר בעבדות, לישאר טבועים בבוץ העמוק.

בשנת תשפ"ד בליל ט"ו ניסן מגלה השי"ת לכל אחד ואחד מבני ישראל, הקרובים והרחוקים, ומה הוא מגלה?! את עצמו הוא מגלה! את כבודו! ואת יקר תפארת גדולתו! על כן, הגם שבכל ימות השנה בימי הגלות נוהגים ישראל לא להתפאר יותר מדי בכלים נאים וכו', אך בליל הסדר, הלילה שעושה לנו סדר במח לכל השנה! בלילה הזה מסתדר לנו הכל, אין קושיות! אין תמיהות! הב"ן שואל, עולם הזה מתחנן לגילוי, ומקבל תשובה, מקבל תשובה נכוחה על כל שאלותיו.

שלושת המ"ה לשלושת הבנים

והתשובה היא. שלושה פעמים מ"ה כנגד שלושת בחינות אצילות בריאה יצירה כאמור, הבן החכם מ"ה - העדות והחוקים, התורה הק' היא מגלה את רצונו ית' בעולם, [מ"ה - העבודה הזאת לכם, לכם ולא לו, הבן הרשע מבקש את עבדות השי"ת לגרמיה, לעצמו; על כן מכונה הוא רשע] עד שמגיע הבן התם, כנסת ישראל שהיא תמה וברה, שואלת מ"ה לזאת - מבקשת את המ"ה למידת המלכות ועולם העשיה המכונה זאת, ומקבלת, מקבלים אנו תשובה בבן הרביעי שאינו יודע לשאול, ישראל שהם דוויים וסחופים בגלות המר ואינם יכולים לפתוח פיהם בתפילה לפני הבורא - את פתח לו השכינה הק' בעצמה, היא הפותחת לבני ישראל את שערי התפלה.

על כן מפארים את השולחן בכלים נאים, כי בזמן זה מתעלה כל הכבוד למלך הכבוד, אף אחד אינו מתגאה בכליו הנאים (כמובן אנשים ברי דעת...) כי כל הכבוד והתפארת מקורה אצל אדון העולם שמתגלה עלינו ברחמים גדולים ואהבה עצומה.

לאחר גילוי נורא זה, לאחר שהקב"ה כביכול מגלה בעצמו את רצונו בבריאה, וודאי שאנו יכולים בימי הספירה לעמול על גילוי זה על ידי עבודתנו, כי הלא כבר חווינו את הארתו, כבר הבנו את כוונת הבריאה, מ"ט יום, שבע ימים לכל בחינה ובחינה מתקנים אנו את ז' מלכים הקדמונים.

עוד רבות ניתן להאריך בביאור מכתב קדוש זה על דרך העבודה, אך מה נעשה וקוצר הגליון והזמן מכריח לסיים ותן לחכם ויחכם עוד.

אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים השי"ת גאל אותנו ממצרנו, פודה אותנו מהחשכות, גם בתשפ"ד וגם בכל זמן שירצה השי"ת להותירנו בגלות המר, פודה ומציל ומפרנס ועונה, ומבלעדיו אין לנו מלך אלא אתה.

ע"פ ביאורו של כ"ק אדמו"ר שליט"א למכתב קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר מוהר"א זי"ע, נהר מעדן קובץ ט', בריית כהונת עולם פרק ב' וז'.

האי מאן דבעי למהוי חסידא

שיחת קודש מב"ק מרן אדמו"ר שליט"א – ביאור יסודי הנהגת החבורה ודרך החסידות – אסרו חג פסח תשס"ח

חזורים ומברכים, אבל האי מאן דבעי למהוי חסידא מברך מתוך התבוננות וכונה ומתקרב על ידי זה להשם יתברך.

מה נדרש כיום כדי למהוי חסידא

אך בדורנו האי מאן דבעי למהוי חסידא מה עליו לעשות – באם תשאל מיהו כיצד נעשים חסיד הוא יאמר לך שאם נולדת לאבא שהוא חסיד ממילא אתה חסיד, ומה נעשה אם כן בדברי הגמרא האי מאן דבעי למהוי חסידא וכו' – נמחוק אותה ח"ו. ואותו חסיד עוד יכול לבטל אחרים באמרו: הוא סתם מתנגד אבל אני חסיד, אך מה בעצם השקעת כדי להיות חסיד? –! מה זאת אומרת נולדתי למשפחה חסידית וממילא אני חסיד! – הרי לא יתכן כדבר הזה!

אמנם יש להודות להשם יתברך שנולדנו למשפחה חסידית ויש לנו כבר דרך סלולה, ואיננו זקוקים לעבור נסיונות כדי להיות חסידים. כי מי שאין לו שייכות עם חסידים ורוצה להיות חסיד, יתכן שהחברים יצחקו עליו או שהוריו לא יהיו מרוצים, אבל מי שנולד בבית חסיד פטור מבעיות אלו. אבל מכאן ועד להיקרא בחור חסיד אין כל קשר.

יתר על כן – לפעמים בחור חושב שהוא חסיד בכך שהולך במלבושי החסידים ומתפלל בנוסח החסידים, שר את ניגוני החסידים ואוכל קוגל כמו חסיד, או שקורא עיתון כלשהו ששייך לחסידים, אבל האמת שלא מנייה ולא מקצתיה. אדם יכול להיות חסידים שנים בדמיון – הנני בחור חסיד, אברך חסיד כאשר באמת אין לו שם קשר לחסידות. איני מתכוין לאף אחד באופן פרטי, רצוני רק להזכיר לכם ולי עצמי דברים פשוטים, כפי שכתוב במסילת ישרים בהקדמת הספר שלא חיבר ספרו כדי לחדש חידושים גדולים, רק כדי להזכיר דברים פשוטים שכל אחד צריך מפעם לפעם להזכיר ולחדד לעצמו.

כיום ב"ה איכשר דרא ויוצרים לאור כל מיני עיתונים שבהם והיו ענין רואות את מורין, בתחלה היה עיתון אחד כזה וכאשר הוא הצליח יצא לאור עיתון נוסף, עד שכיום יש כבר כמה וכמה עיתונים כאלו, וכל עיתון מנסה להביא תמונות מוצלחות יותר – כפי שהצליח לצלם תמונה יפה יותר. ומי שזכה לתמונת רבו מופיעה בעיתון מרגיש מכובד ומוצלח ביותר ואם לאו כועסים, ויש שאף משלמים כסף כדי שייכנסו את תמונת רבם לעיתון. היתכן שלהבליים אלו יש שייכות כלשהי לחסידות.

החסידות כיום מחזיקה את היהדות

אמנם יתכן שעניינים אלו טובים כיום כדי להחזיק את היהדות, כי המצב כיום שהארגון הנקרא חסידות מחזיק מה שנקרא פעם יהדות. פעם היו אנשים בכפר שלא היו בו יצה"ר ונסיונות גדולים כל כך, וכי מה היה בעיירה קטנה בפולין – בתים קטנים ובאר לשאוב ממנה מים, יצה"ר אמנם היה תמיד אבל הרחוב היה הרבה יותר נקי. בקושי היו אנשים ברחוב, עיתונים לא היו ובדאי לא פלאפונים, ממילא היו פחות נסיונות וכך החזיקו ביהדות – באו לבית הכנסת להתפלל, אכלו אוכל כשר וחינו את הילדים לתורה ויראת שמים.

אבל היום העולם במצב נורא ולכן בחור שמתנהג לפי הכללים של בחור חסיד ויפתח בתמונות ונהנה מהם, אף שבאמת אין לו שייכות לחסידות לפחות הוא יהודי ולא מסתכל במה שאסור. כך שכיום מה שנקרא חסידות הוא בעצם יהדות, אבל הכיצד נשלה את עצמנו שהננו חסידים,

כדאיתא בתוס' (בבא בתרא כ"א. ד"ה כי מציון) הטעם שאוכלים מעשר שני בירושלים כדכתיב (דברים י"ד כ"ג) 'למען תלמד ליראה', כי יהודי שגר בכפר כלשהו ועסוק במטעי הפירות והירקות מתי יש לו זמן לחשוב מעניני דבקות בהשם יתברך, אמנם כאשר התקבץ אצלו כמות גדולה של מעשר שני, כגון אם צמחו במטעיו חצי טון פירות הרי שהיה לו חמשים אלף ק"ג מעשר, ואזי נטל את הפירות לירושלים והתמהמה זמן רב עד שסיים את אכילת הפירות וחלוקתם לעניים, ובכל אותו זמן ראה את הכהנים בעבודתם, ובחזרתו לביתו כבר היה אדם אחר.

מה נעשה כיום בדרך החסידות

כך נראתה דרך החסידות בתחלתה שהפקירו הכל כדי לבוא לפנימיות העולם ולא להביט רק בלבושיו החיצוניים, כדי לדעת ולהבין עבור מה ברא הקב"ה את העולם והכיצד באים לתכלית זו. אמנם – מבלי להאריך בכל ההסטוריה – מאז נשתלשלו הדברים עד שבדורות אלו הגענו למצב שקיים מושג של חסידות שאינו דוקא דרך עבודה, חסידות היא כמין ארגון שמנהל מוסדות – ת"ת ישיבה כולל ובהשתייכות לארגון זה נקראים חסיד, ומה צריכים לעשות כדי להיקרא חסיד – מאומה, מלבד להילד לאב ששייך לחסידות זו.

והרי דוד המלך אומר 'שמרה נפשי כי חסיד אני' (תהלים פ"ו ב), ובגמרא (בבא קמ"ל) איתא האי מאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילי דנוקין ואמרי לה מילי דברכות. שני דברים אלו הם יסודות החסידות – מילי דנוקין הם עניני בין אדם לחבירו, שבכל דבר שעושה יתחשב בחבירו – 'הי כבוד חבירך חביב עליך כשלך' (אבות ב"ג), שיכבד את חבירו לא רק מכיון שצריך לעשות כך אלא מתוך התבוננות ומבט פנימי יותר על העולם כפי שאמרו במשנה (אבות ג"ד) חביב אדם שנברא בצלם.

כמה התיגעו חסידים על ביטול היש – להכניע את עצמו לחבירו ולאהוב כל יהודי. חסידות היתה דרך שיהודי השתדל תמיד להשלים את עצמו ולעקור ממנו כל חלק רע, כפי שאמר מרן הלעכוויטשער שבעת אומר בתפלה ברכת 'למלשינים' מכיון שאם יש בו גיד אחד שאינו כראוי שיעקר ממנו לגמרי – הגע בעצמך עד היכן הדברים מגיעים.

לקיים מילי דברכות

כך גם לקיים מילי דברכות – להתבונן תמיד בגדלות הבורא, כדאיתא בירושלמי סוף מסכת קידושין רב כהן בשם רב אמר עתיד אדם ליתן דין וחשבון על כל מה שראתה עינו ולא אכל, ומספרת הגמרא שרבי אלעזר חשש לדברי רב ונהג לאסוף פרוטה לפרוטה, כדי שפעם בשנה יוכל לקנות ולאכול מכל מין שקיים. ובפני משה מבאר שאינו נותן לבו לחזר אחריהם לברך ולהודות את השם ב"ה שברא מינים אלו להחיות בהם בני אדם וכמו שאינו נחשב בעיניו טובתו יתעלה ב"ה.

זהו מילי דברכות שמברכים כל ברכה מתוך התבוננות בטוב ה' ובכל ברכה מתקריבים יותר להשם יתברך, לאחר בורא פרי העץ כבר אינו אותו אדם כמקודם, כשהוא נוטל תפוח לברך עליו הוא שם לב למה שעושה. כי אפשר לקחת תפוח ולברך עליו רק כי הוא ירא שמים ואסור לאכול בלי ברכה ולפעמים אף מסתפקים אם בירכו ואז מספק אין

יום אסרו חג הוא המשך של היום טוב ואפשר שסימנא מילתא היא שמייסדים היום חבורה זו. נדבר מעט מהי החבורה ומה מטרתה – מה צריך להיות רצונו של הבחור כדי שיוכל לבוא לחבורה.

זמני הגילוי וזמן עקבתא דמשיחא

הקב"ה הוציאנו ממצרים מעבודת לחירות ותכלית היציאה כדי שנקבל את התורה הקדושה, וזה כבר כאלפיים וחמש שנה מאז קבלת התורה. בשנים אלו היו תקופות שהיתה בהם רוח הקדוש בגלוי, בבית המקדש היה רוח הקדוש וכן בבית מדרשם של התנאים והאמוראים הגאונים והראשונים היה רוח הקדוש, אמנם אח"כ התחילה תקופת עקבתא דמשיחא שהיא מאות השנים האחרונות של הגלות – ערב ביאת המשיח.

איננו יודעים מתי בדיוק יבוא המשיח אך ודאי שזו התקופה האחרונה קודם ביאתו, ובאם בתקופת התנאים והאמוראים ראו ממש שכינה בבית מדרשם, בשנים שאח"כ נעשה הסתר בעולם, ואין לכל אחד הרגש בעבודת ה' ואין כל אחד מכיר בבירור במציאות האמיתית של העולם.

תארו לעצמכם כיצד היה נראה העולם בזמן שביהמ"ק קיים, כל יהודי ידע בבירור שנמצא בעולם מכיון שהקב"ה שלח אותו לכאן לשליחות עצומה, כפי שמאריך בשפת אמת בפרשת שלח בדברי המדרש (במדבר רבה ט"ז א) אין לך חביב לפני הקב"ה כשליח שנותן נפשו בשליחותו, לכל יהודי יש שליחות שעבור זה נשלח לעולם, וכאשר נעשה הסתר מתהלך בעולם בלא הכרה ברורה שיש לו כאן שליחות.

ולא עוד אלא גם כאשר הוא מתגבר לעסוק בתורה ומצוות היצה"ר מסתיר ומונע ממנו את החיות וההרגש, ובאם באור החיים הק' (דברים כ"ו י"א) איתא שאם היו בני אדם מרגישים עריבות ידיות התורה היו משתגעין ומתלהטין אחריה, הרי שאין אלו מילים בעלמא אלא הוא הרגיש כך ואף אנשים נוספים הרגישו כך, והטעם שלא כל אחד מרגיש זאת הוא מחמת ההסתר שקיים כיום.

גילוי אור הבעש"ט ותלמידיו הקדושים

כך התנהל העולם במשך שנים ארוכות, יהודים קמו בבוקר התפללו ועסקו בתורה ומצוות אבל הכל ביושב ומצוות אנשים מלומדה, והרי תכלית התורה והמצוות היא 'אתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום' (דברים ד, ד), שיהא לאדם חיות בתורה ומצוות ויבוא על ידם לדבקות בהשם יתברך, ובאותם זמנים היו הרבה שהיה להם חסר חלק זה. לכן באו הבעש"ט ותלמידיו הק' במטרה אחת – שיחיו ישראל בעוה"ז מתוך דעת מה עיקר ומה טפל, לרומם את השגותיהם ולהביא חיות בעבודתם. ואח"כ התחלקה החסידות לכמה דרכים וכל אחד מהצדיקים הדגיש ביותר חלקים אחרים בעבודה כפי השייך לטוהר נשמתו.

בתחלת תקופת החסידות היתה לאנשים מסירות נפש על כך, הם עזבו את בתיהם והסתכסכו עם בני משפחתם – אמנם החותן אינו מרוצה כל כך אבל הם הרגישו עד שמצאתי את שאהבה נפשי ואינם יכולים ללא זאת. כאשר נסעו לרבי לתקופה הרגישו שמתרוממים ומקבלים חיות, שם קיבלו מבט נכון על העולם – לדעת מהו רצונו יתברך ומה אינו רצונו, הם חוו הרגשה מעין הרגשת אלו שבאו 'שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך' וגו' (שמות לד כג), כל העולם התגמד אצלם וקיבלו מבט אחר לגמרי.

הרי אם משקיעים רק בחלקים החיצוניים החסידות עדין רחוקה מאיתנו כמטחוי קשת.

מטרת החבורה לצעוד באמת בדרך החסידות

לכן הננו רוצים לייסד חבורה, חבורה אינה דבר של מה בכך שמתאספים כדי לאכול עוגה ולשתות משקה, אמנם אין זו סתירה ואכן צריך לאכול ולשתות יחד, אבל אכילה ושתיה בלבד טובים בכדי להחזיק אותנו כיהודים, תכלית האמיתית של החבורה כאשר כל אחד מחליט שמטרתו בביאתו לחבורה ובלכתו ממנה שתעמיד את חייו במצב של 'דע את אלקי איבך ועבדו בלב שלם ובנפש חפצה' (דברי הימים א כח ט), לדרוש מהו רצונו של הבורא יתברך מעולמו ולבדוק בכל ענין האם הנני מחפש באמת להתבטל לנקודת רצונו יתברך. עובדים יחד על האי מאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילי דנזקי ומילי דברכות.

מציאות החבורה היא שכל אחד מסייע לחבירו בעבודתו ואינו מוצא חסרונות אצל הזולת – לא אצל בחור מהחבורה ולא במי שאינו מהחבורה, הוא אינו מראה שהוא יותר מחבירו שאמר או עשה דבר שלא כהוגן, אלא כל מטרתו להשלים את עצמו ואת חבירו מתוך אהבת רעים עצומה – 'איש את רעהו יעזור' (ישעיהו מא ו).

מטרתנו לדעת באמת על מה נתייסדה החסידות ומה נדרש מחסיד'ישער בחור. ראש לכל הוא לימוד התורה, כפי שמבאר בספר החינוך (מצוה שו) בטעם מצות ספירת העומר כי כל העולם נברא עבור התורה כדכתיב (ירמיהו לג כה) 'אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת'. כאשר בחור רוצה להיות חסיד – להיות דבוק בה', ידע שיש לו דבר שמביא לדבקות הגדולה ביותר – דף גמרא, כאשר ילמד מתוך התבוננות יראת שמים והכנעה ועם רצון להדבק בהשם יתברך. כל רגע שהנני יכול ללמוד שורה נוספת בגמרא, בידי להתקרב על ידי זה לתכלית אותה אני מבקש, כי בקשתי היא להדבק בהשם יתברך.

התפלה צריכה להיות מתוך יגיעה והתבוננות, ובכל ענין יש להתבונן האם דבר זה מועיל לעבודת ה' ואם לאו מדוע זה חסר לי. בכל ענין יש לבדוק האם זה מוסיף אצלו קרבת אלקים או להיפך. והדרך שתהא החבורה באופן המועיל, על ידי שעושים תקנות לכולם יחד, לומדים יחד ומתבוננים יחד בעניני עבודה. ובאופן זה יודע בחור שהוא ממלא תכליתו בעולם והוא מלא סיפוק ולומד ומתפלל בשמחה ובחיות, אבל כאשר בחור מתהלך חסר סיפוק סימן הוא שאינו ממלא תפקידו כראוי בעולם.

כל עניניו של בחור חסיד נראים אחרת

בחור חסידי שפתו אחרת ובודאי ששמירתו על אבריו אחרת, הליכתו ברחוב אחרת, דיבורו, אכילתו ושינתו בצורה אחרת, הכל בטפח מרומם יותר. אכילתו של בחור חסידי אינה רק עם הפה והבטן אלא גם עם מעט ראש – מתבונן מה הוא עושה כעת. בחור חסידי אינו יכול להכנס לחדר אוכל בריצה ובצעקות, כי אכילתו מתוך התבוננות ושתומת לב.

חסידים אחזו שכל זמן שהגוף עדיין נמשך לעניני עוה"ז האדם אינו יכול להתנתק לגמרי מעניני הגוף, לכן בתחלה עיקר העבודה היא לעסוק בעניני עוה"ז והתבוננות ובישוב הדעת, ולהתפלל טרם נגש לעסוק בעניני הגוף: רבש"ע עזרני שלא אתגשם על ידי אכילה זו. וברבות הזמן יזכה שתהא אכילתו לגמרי לשמו יתברך.

במאמר המוסגר – מאד אינו לרוחי שבחורים מדברים בעברית. אין זו שפה עדינה, כאשר מוכרחים לדבר עם כאלו שלא מבינים את שפת היידיש אמנם אין ברירה, אבל כאן אין כל סיבה לדבר בשפה אחרת. כי מעיקרי החסידות שבחור ידרוש תמיד להיות עדין יותר, ואמנם גם אם

מדברים יידיש ניתן להיות בחור גס, אבל סוף סוף עברית היא שפה פחות עדינה.

הכנה והתבוננות לפני כל דבר

חסיד'ישער בחור יודע שדרושה הכנה לפני האכילה, כפי שבילי הסדר כל דבר בא עם הכנה מקודם כאשר מכריזים את סימני הסדר, קודם קידוש מכריזים קדש, והרי גם בלי להכריז רואים שכתוב בהגדה שאומרים קידוש, ואעפ"כ נעצרים ומכריזים קדש – הנך נגש לקיים מצות קידוש ומצות ארבע כוסות, עצור לרגע ותן מעט מח ולב למה שהנך עומד לעשות. זו צורת חייו של בחור חסיד שכל דבר נעשה מתוך הכנה והתבוננות.

כך כאשר הקב"ה נותן לנו את מתנת השבת יש להתבונן כבר מליל שישי, שיחשוב בדעתו הרי הקב"ה נותן לי מתנה טובה, הכיזד אכין כלים לקבל בהם את המתנה – על ידי לימוד התורה והתבוננות, שיהא בו רצון להתעלות על ידי השבת ויתפלל להשם יתברך שיזכה לכן. בצורה כזו כל חייו הם בטפח גבוה מעוה"ז, כי אמנם לא צריך לפרוש לגמרי מהגשמיות, רק להזהר שהראש יהא מרומם ולא יהא שקוע בבוץ – בעומק הארציות.

כפי ששמעתי לפרש דברי המשנה שצריך אדם ללמד את בנו אומנות ויש אומרים אף להשיטו בנהר, כי אדם השוחה בנהר למרות שגופו במים צריך ראשו לצוף מעל המים, כך כאשר מלמד את בנו אומנות – כפי שפעם לא היו כוללים כמו שיש כיום, צריך ללמדו לישוט בנהר – שהראש לא יהיו שקוע בעוה"ז אלא יחפש וידרוש – דעה קניית מה חסרת, אם זכית לדעת באמת ובתמים מהו רצונו יתברך ממך – לא חסרת מאומה.

כאשר חסיד'ישער בחור קם בבוקר ואומר 'מודה אני חושב הוא דבר ראשון: הרבש"ע החזיר לי עתה את נשמת, מה הוא דורש ממני היום, הכיזד אמלא היום רצונו יתברך. הוא חי תמיד עם דעת ואם אירע שהתבטל מספר דקות מתבונן מיד מה אירע עמי, האם הנני עתה במצב של דבקות ברצונו יתברך אם לאו, ומחשבה זו לבד מעוררת אותו לעשות רצונו יתברך, בחור חסיד צריך לדעת שאם מתחיל ללמוד בגלל שהמשגיח מגיע – אף שודאי צריך לנהוג כבוד במשגיח ולהפסיק לשוחח כשהוא בא, אבל חסיד הוא עדיין לא. כי מי שאינו מבין שבורא עולם מביט עליו ומשגיח על כל מעשיו ויש בו רצון להדבק בו, עדיין אינו חסיד.

זהירות לא לרמות את עצמו

אמנם צריך להזהר לא להיות חסיד שוטה, שלא ירצה להראות שהוא חסיד גדול ולכן גם כאשר המשגיח יגיע הוא ימשיך לפטפט כי הוא עובד רק את ה'. אצל חסידים כינו אדם כזה בכינוי גנאי חריף מאד כי הוא גם צבוע, כי לא רק שח"ו אינו מתפעל מהקב"ה אלא עוד מראה גדול חסידותו ואינו מתפעל מהמשגיח.

ההולך בדרך החסידות צריך זהירות יתירה לא לרמות את עצמו, כי בדרך הפשוטה של קיום ההלכה אין כל כך אפשרות לרמות את עצמו, כי הוא מתנהג בכל דבר כפי ההלכה ובוה יוצא ידי חובתו. אבל חסידות היא עבודה המסורה ללב – לבחון אם הלב נעשה דבוק בהשם יתברך אם לאו, והוא דבר דק מאד שאפשר להכשל בו, כאשר הוא בטוח שהוא עובד ה' ולמעשה עובד את עצמו. לכן צריך תמיד להתבונן בעומק עומק הלב האם במעשה זה הנני עובד ה' ומבטל את עצמי להשם יתברך, או שהנני רוצה להרשים את החבר שאני חסיד.

מטרת החבורה – לחיות במצב של חירות

זו המטרה הרצויה של חבורה ועליכם לחשוב ולחפש מי מתאים להצטרף לזה, כמובא במדרש (תורת כהנים ריש פרשת שמני) בפרשתן 'זה הדבר אשר צוה ה' תעשו' (ט ו), שתהיו

כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לפני המקום ואזי ז'ירא אליכם כבוד ה', מטרת התאספותנו בערב זה שהוא המשך לחג הפסח, להביא לעבודה למעשה את היציאה לחירות שזכינו בחג הפסח, כפי שהזכרנו אתמול מהרה"ק המגיד מטריסק מהו משעבוד לגאולה.

ההתפלה לא תהא תפלה של עבדי פרעה – לא מבעיא אם הראש אינו מונח בתפלה, אלא אף אם מכוין מה שאומר אלא שאינו חי בתפלה ואינו מרגיש שמתקרב להשם יתברך, הרי שעדיין צריך לצאת לחירות. וכך בבוא שבת בחור צריך לחיות, לעמוד בטיש במצב שרוצה להתקרב ולהתעלות ובדרך זו בתפלות שבת ואף בסעודת שבת בבית, לשיר את הזמירות ולאכול מאכלי השבת מתוך התבוננות שרוצה להתקרב על ידי זה להשם יתברך. חיות זו היא החירות האמיתית.

כדי להשיג את מטרת החבורה יש להתאסף מזמן לזמן וללבן יחד עניני עבודת ה', לבחון יחד כיצד מתגברים על מה שמפריע והכיזד מתרוממים וזוכים לתכלית – איש את רעהו יעזור. וכאשר ילבנו זאת יחד ודאי תהא סייעתא דשמיא לזכות לכן.

לא לבוא לגאולה על ידי החבורה

יש להזהר לא לעשות רעש ממך – מי בחבורה ומי לא, רק לנסות לבוא למצב שמתכוונים לשם שמים, כי חסידות היא נקודה פנימית שבלב בין האדם לקונו, ובאם על ידי החסידות באים לגאולה או לבייש ח"ו יהודי אחר הרי שאין זה חסידות, יתכן שהוא עוסק בלבושים של חסידות אבל היא לא חסיד, כי חסיד מתבונן בכל ענין האם יצא מזה כבוד שמים אם לאו, וב"ה שיש כאן בחורים שניתן לדבר איתם ענינים כאלו.

יש להשתדל שאכן תהא כוננתו טהורה, ב"ה כולם יושבים ולומדים בהתמדה אלא שרצונו להכניס ללימוד קב חומטין, כמובא בגמרא (שבת לא). שקב חומטין הוא יראת שמים שעל ידי זה יש קיום לתורה. מטרתנו להכניס פנימיות בתורה ובעבודה ולהתבונן בגדלות הבורא, חסידישע בחורים שהולכים ברחוב לא חייבים לדבר פוליטיקה, יש להם דברים חשובים יותר – הם חיים טפח גבוה יותר.

והכל עם צניעות וענוה – כי יש בחור שבא לחבורה כזו ואחר כך מרגיש שישו מעי – כמה חשוב אני שהנני שייך לחבורה של מבקשי ה', אמנם חסיד אמיתי לא נותן ליצה"ר להכניס בלבו מחשבות כאלו. כך היה אצל חסידים שמעולם לא היתה להם מנוחה, הם תמיד בחנו את עצמם שוב ושוב האם מחשבה זו אכן נקיה, האם הננו עושה מעשה זה באמת וברצינות כדי לעשות רצונו יתברך.

האחדות מזבירה את חלק הקדושה

זו מטרת החבורה על רגל אחת וכאשר מתכנסים יחד מתוך כונה זו יש כח גדול יותר להתגברות היצר. כמו שאמרו רבוה"ק שכאשר כל אחד בפני עצמו צריך כל אחד להתגבר על יצרו, אבל כאשר מתאחדים יחד מצטרפים חלקי הקדושה של כולם ועל ידי זה יש יותר כח להתגבר על היצה"ר, אמנם היצה"ר שיש בכלום אינו מתחבר יחד כי הרע הוא מעלמא דפירודא כדכתיב (משלי יח א) 'לתאוו יבקש נפרד'. וכדברי חז"ל (תורת כהנים פרשת בחוקות) אינו דומה מועטין העושים את המצוה למרובים העושים את המצוה, כי כח הקדושה שבכולם מתאחד.

נקוה להשם יתברך שהחבורה תשיג את מטרתה ותהא על דעת רבוה"ק, שנדע באמת מה ה' אלקינו דורש מעמנו, החבורה צריכה להיות עם חיות ושמחה ולהביא חיות ושמחה בתורה ובעבודה, ובעוה"ה יאה לזה קיום להיות כלי שביא אותנו לדבקות בהשם יתברך.

דברות קודש

שירת הים – קביעות האמונה בנפשם לכל הדורות

ופרעה הקריב וישא בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נוסע אחריהם ויראו מאד וגו', ויאמר משה אל העם אל תיראו התייצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום כי כאשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם (יד-יג).

בגמרא (סוטה ל:) ת"ר בו ביום דרש ר"ע בשעה שעלו ישראל מן הים נתנו עיניהם לומר שירה וכיצד אמרו שירה וכו', ונחלקו התנאים אם ענו אחר משה או שפתח משה ואמרו כולם כאחד.

יש לבאר הלשון נתנו עיניהם לומר שירה, כי ענין השירה שנתעורר הלב בראיית הנס לשורר ולשבח להשם יתברך כלשון רש"י אז כשראה הנס עלה בלבו שישיר שירה, ולשון נתנו עיניהם מורה שהתבוננו והכינו עצמם לאמירת שירה להשם יתברך.

ובתוס' (שם ד"ה ר"מ) הביא דברי התוספתא (סוטה ו ב) שאותם המלאכים שאמרו בעת בריאת האדם 'מה אנוש כי תזכרנו' וכו' (תהלים ח ה) אמר להם הקב"ה בואו וראו את השירה, פתחו אף הם ואמרו שירה שנאמר (שם פסוק ה) 'ה' אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ'.

ישראל נתייראו ממה שמתייראים ממצרים

הביאור כי בעת שראו ישראל את מצרים נוסע אחריהם ויראו מאד, נשבר לבם בקרבם, כי אחר שזכו במצרים לאור האמונה

בדרגה נעלה מאד בכל האותות והמופתים שעשה ה' במצרים, היאך באה בלבם יראה מלבד יראת ה'. כדאיאת בחובות הלבבות (שער אהבת ה' פרק ו) ששאלו לחסיד שהיה ישן במדבריות וכי אינו מתירא מליסטים וחיות רעות, אמר להם בוש אני להתירא מכל ענין בעולם בלתי מהשם יתברך.

על זה אמר להם משה 'אל תיראו התייצבו וראו את ישועת ה', שלא יתיראו מהרגשת יראה בנפשם בלתי יראת ה' כי עתה יזכו לישועה שלא תהא יראתם אלא מהשם יתברך, 'כי כאשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם', שבאופן זה של ראייתם היום שנפל על ידי זה יראה בלבם לא יוסיפו לראות עד עולם, כי בכל עת יהא בהם כח להתחזק באמונתו יתברך ולא להתירא משום ענין בלתי ממנו יתברך.

באמירת השירה נקבעה האמונה בעומק נפשם

ובעת עלו מן הים וזכו לגודל הגילוי שאפילו שפחה ראתה את השכינה והראתה באצבע 'זה א-ל', התבוננו בדעתם כי הלא במצרים ראו גודל אהבת ה' אליהם בכל האותות והמופתים שעשה במצרים כנאמר בתפלה 'העושה לנו' – עבורנו 'ניסים ונקמה בפרעה', ועל אף גודל השגתם באמונת ה' ואהבתו אליהם נפלה יראה בלבם בנסוע מצרים אחריהם, אם כן אף עתה שזכו על הים לגודל הרגשת אמונתו ואהבתו יתברך בנפשם, יש להם לקבוע ההשגה בנפשם כדי שלא תסור מהם לאחר זמן.

לכך נתנו עיניהם לומר שירה, כי השירה היא כח נצחי 'ויאמרו לאמר' – בכל הדורות, שבכל דור ודור יוכל איש יהודי לגלות בנפשו אמונת ה' ומלכותו על ידי אמירת השירה ולבטל על ידי זה מלבו כל יראה ופחד מלבד יראת ה', כאשר זכו ישראל

באמירת השירה על הים. ובזה נחלקו התנאים באופן אמירת השירה, אם ענו כולם אחר משה כלומר שקבלו כח זה על ידי משה רבינו, או שענו כולם כאחד שעל ידי ששרתה עליהם רוח הקודש קבלו הכח לאמירת השירה לשעתה ולדורות.

תכלית בריאת העולם באמירת השירה

בזה היתה תשובה למלאכים שלא רצו בבריאת האדם ואמרו 'מה אנוש כי תזכרנו', כי היתה טענתם שתכלית הבריאה לגלות כבודו יתברך בעולם והיאך יהא לבני אנוש קרוצי חומר כח לגלות כבודו יתברך במציאות הגשמית, ואף שהיו צדיקים מבריאת העולם עד האבות הקדושים ואחר כך האבות"ק ושבטי י-ה, מכל מקום לא נקבע עדיין כח זה בנפשות ישראל, כדאיאת ברמב"ם (הלכות עבודת כוכבים א ג) שבמצרים נפלו ישראל ממדרגתם עד שכמעט ונשתכחה מהם אמונת אברהם אביהם. אבל בעת אמירת שירת הים נקבע בהם כח נצחי לגלות כבודו יתברך ולהאיר אמונתו בנפשם בכל זמן ומצב, ולכך אמר הקב"ה לאותם מלאכים בואו וראו את השירה. ואז פתחו אף הן ואמרו שירה שנאמר 'ה' אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ', כי עתה ראו שיש ביד בני אנוש כח נצחי לגלות כבודו יתברך בארץ הגשמית.

זהו ביאור דברי המדרש (שמות רבה כג א) 'נכון כסאך מאז מעולם אתה' (תהלים צג ב), אע"פ שמעולם אתה - לא נתיישבת בכסאך עד שאמרו ישראל 'אז ישיר', נתיישבת בכסאך מורה על גילוי כבודו יתברך בעולם בקביעות, ורק באמירת אז ישיר נקבע בישראל הכח לגלות תמיד כבודו יתברך בעולם.

ליל שביעי של פסח, תשפ"א

מאורי אור

שביעי של פסח באור רבותינו

ע"י קריעת ים סוף ניתן כח לצדיקים בכל הדורות שיעשו כן

הים ראה וינוס הירדן יסוב לאחור (תהלים קטו ג). יש לדקדק בהא דכתב גבי הים 'וינס' - לשון עבר, וגבי הירדן אמר 'יסוב לאחור' - לשון עתיד, הלא כשאמר זאת דוד המלך ע"ה היה זה לאחר נס הירדן והל"ל לשון עבר סב לאחור. וי"ל ע"ד שכתבו הספה"ק על מה דאיאת בגמרא (חולין ז:) דרבי פנחס בן יאיר הוה קאזיל לפדין שבויים ופגע ביה בגינאי נהרא אמר ליה גינאי חלוק לי מימך ואעבור בך, אמר ליה אתה הולך לעשות רצון קונך ואני הולך לעשות רצון קוני, אתה ספק עושה ספק אי אתה עושה אני ודאי עושה, אמר ליה אם אי אתה חולק גוזרי עליך שלא יעברו בך מים לעולם חלק ליה, ועיי"ש בגמרא שחלק גם לעוד שני אנשים שהיו עמו, ואיתל על זה בגמרא דאמר רב יוסף כמה נפיש גברא ממשה, היינו שכוחו גדול ממה רבינו ע"ה כי עברו נחלק ג' פעמים.

והקשה בסה"ק נועם אלימלך (ליקוטי שושנה) מה הראיה שכוחו גדול ממה, הרי אצל משה לא היה נצרך ליותר מפעם אחת וא"כ אין ראיה. ופירש כמה נפיש האי גברא, פירוש כל גדולת האיש הזה שיש לו כח גדול כל כך הוא ממה, כי ע"י שמשו בקע הים השפיע מכוחו גם על שאר צדיקים שיוכלו לגזור על הנהרות שיבקעו.

וזהו שאמר הכתוב 'הים ראה וינוס הירדן יסוב לאחור', פירוש כי גם יהושע שבקע את הירדן, היה זה ג"כ בכח משה רבינו ע"ה כי ע"י 'הים ראה וינוס', מזה נמשך שגם 'הירדן יסוב לאחור', כי כבר בעת קריעת ים סוף השפיע מכוחו שגם הירדן יסוב לאחור.

מנן אדמו"ר מוהר"י זי"ע

תנאי במעשה בראשית לקריעת ים סוף

מלכותך ראו בניך בוקע ים לפני משה (ואמונה כל זאת - תפלת ערבית). צ"ב הלשון לפני משה, ולכאורה נכון יותר לעיני משה. ואפשר לומר ע"פ מאמר חז"ל (שמו"ד כא ו) 'וישב הים לפני בוקר לאיתנו' (שמות יד כז) לתנאו, תנאי התנה הקב"ה עם הים שיבקע לפני ישראל. וזהו שאמר 'בוקע ים לפני משה', פירוש עוד קודם משה, כי עוד במעשה בראשית התנה הקב"ה עם הים שיבקע לפני ישראל.

מנן אדמו"ר מוהר"י זי"ע

שביעי של פסח מוסגל לשבירת התאוות

הנה תורתנו הקדושה היא נצחית ושייכת בכל אדם ובכל זמן, ונבאר היאך שייך כעת ענין קריעת ים סוף בכל בר ישראל ובאיזה זמן שיהיה.

ונ"ל, דים סוף רומז לתאוות רעות ומעשים רעים, והרשעים נקראים בשם ים, כמאמר הכתוב (ישעיהו יג כ) 'הרשעים כים נגרשו', וגם יסוד המים מצמיח כל מיני תאוות. וענין קריעת ים סוף רומז לשבירת התאוות, היינו לקרוע ולשבור בחינת ים - הרומז לתאוות, ולזה כשאישי ישראל משבר תאוותו ומתגבר על יצרו להכניעו שלא למלא תאוותו אף בדבר המותר, אזי הוא אצלו בחינת קריאת ים סוף.

והנה ידוע מספה"ק שבראש וראשונה יש לתקן מידת יסוד ולבטל זאת התאוה, כי היא המקור והראשית לכל התאוות, וכשישבור אדם זו התאוה אזי יקל לו להכניע שאר תאוותיו הגשמיים.

ולכן ליל שביעי של פסח שאז היה קריעת ים סוף הכללי, הוא אצלנו כעת יום שישי לספירת העומר מדת יסוד שבחסד, רומז לתיקון מדת יסוד ולקרוע ולשבר זו התאוה. וליל אחרון של פסח שהוא יו"ט שני של גלויות, הוא שביעי לספירה מידת מלכות שבחסד שהוא מלכות - פה (הקדמת תיקוני זוהר יז). ורומז לברית הלשון.

וידוע מספה"ק דכאשר יתקן אדם ברית המעור והלשון יזכה לעושר, כמאמר הזוה"ק (תיקון סט טז). מאן דנטיר ברית זכי למלכות, וח"ו בהיפך - הפוגם באלו המדות הוא קשה לעניותו. ושני בריתות הללו כלולים זה בזה, והפוגם באחד מהם יפגום גם בשני ר"ל, והשומר אחד מהם ישמור גם השני, ותמצא דתיבות יסוד מלכות הם בגימטריא עושר, ירמזו כי כאשר יתקן ב' בחינות אלו מדת יסוד, ומדת מלכות שהיא פה היינו ברית הלשון יזכה לעושר.

וזהו שאמר רז"ל (פסחים קיח:) קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, ולכאורה מן התימה הוא לומר לשון קשין, וכי יש דבר קשה לפני המקום ב"ה, הון ומפרנס לכל העולם. אך רמזו לנו חז"ל בזה תוכחת מוסר, למען ידע האדם כי קושי הפרנסה, שדחוק לו הוא רק כקריעת ים סוף שלו, היינו שבירת תאוותיו, וכל מה שירבה בשבירת תאוותיו תבוא לו פרנסתו ברוח ובניקל יותר, וח"ו להיפך ג"כ, כי קשין מזונותיו של אדם כל ענין הפרנסה שבא בניקל או בקושי, הוא רק כקריעת ים סוף, דלפי הקריעת ים סוף כך הם קושי המזונות.

מנן אדמו"ר מוהר"י זי"ע

הולך את חכמים

ביקור מרן אדמו"ר מזהר"א זי"ע בעיירה אוהמען

לפנינו תיאור יחיד ומקורי מהווי החיים החסידיים בעיירה אוהמען אשר במחוז מינסק, אשר אנ"ש ישבו בה עוד מימי רבוה"ק מלעכוויטש זי"ע. נקרא בו על החסיד ר' לפידות - ראש הישיבה, ועל עוד דמויות הוד משכמם ומעלה גבוהים מן העם. בשיא התיאור מסופר על ביקורו של מרן אדמו"ר מזהר"א זי"ע בקרב אנ"ש בעיר, ועל שבת קודש מרוממת שערך בה. השטיבל של אנ"ש מכונה 'שטיבל לעכוויטש', כמו ברבים מישובי אנ"ש הותיקים אשר לאחר פטירת מרן הר"ן מלעכוויטש זי"ע התקשרו בעוז אל מרן אדמו"ר הזקן זי"ע ושם הקודש לעכוויטש לא זו ממקומו.

התיאור שלפנינו מתפרסם בזאת לראשונה בתרגום חופשי מתוך הספר 'א שטעטל אין ווייס רוסלאנד' מאת ש. הורוויץ זאלקעס, ניו יורק תש"ב.

ישיבתו של ר' לפידות בלעכוויטשעך שו"ל

באמצע ה'זמן' הגיע ר' וועלוול לאבי ואמר לו, שכמה שהוא לא היה רוצה להיפרד מתלמיד שכזה, אך עבירה היא להחזיקו יותר בחיידר, הכיתה שלו היא בפיגור רב ממנו והוא מאבד את הזמן לשוא. הוא כבר הרי יודע לקרוא דף גמרא. הכיתה המבוגרת יותר אצל ר' לפידות בישיבה יותר מתאימה עבורו.

למחרת הגעתי ללעכוויטשעך שול שעה מוקדם יותר, כאן מסר ר' לפידות את שיעורו. התיישבתי להמתין בשולחן הארוך, אותו שולחן, שעליו היו רגילים הלעכוויטשעך חסידים לערוך את ה'ש'ש סעודות' שלהם.

מיד כבר נפתחה דלת ה'שול', ר' לפידות, מעוטף ולבוש בפרוותו, התקרב בפסיעות קטנות, אני הכרתי היטב את ר' לפידות, ראיתי בסעודות 'ש'ש סעודות' בלעכוויטשעך שול, אצל הקאיידענאווער רבי, כשהוא היה מגיע אלינו לעיירה. גם בתשליך ראיתי את ר' לפידות, כשהיה מגיע לנהר הקטן עם מנהג חסידים שלם לנער את הכיסים, להשליך למים עבירות משנה שלימה. אך באותה הזדמנות, כשר' לפידות פשט את פרוות העור, נתקפתי ביראת הכבוד למראה הראש הגדול מאד, המצח הלמדני הגבוה על הגוף הקטן והמצומק.

ר' לפידות התיישב, והתחיל לשאול אותי, כמה 'זמנים' למדתי אצל ר' וועלוול, איזה מסכתות למדתי, ולבסוף פתח את מסכת פסחים, דפרף לפרק וציווה לומר, מתנועות ידיו, מדפיקות רגליו הקצביות, הבנתי, שהראש ישיבה שמח.

כשבחורי הישיבה החלו להתאסף, קרא ר' לפידות לבחור מבוגר בעל הארת פנים מיוחדת ועיניים שחורות - אפורות גדולות ואמר:

אתם תלמדו יחדיו, משה הוא קצת בוגר ויודע הרבה ללמוד, הוא יעזור לך רבות.

מתוך יותר מעשרים ה'קלויזניקעס' בכתה המבוגרת הגיעו כמעט כולם מעיירות קרובות ומרוחקות. לא כולם היה שבע שלם של 'טעג'. ההלק הגדול לן ב'שול', ישנו על הספסלים הנוקשים. קשים יותר היו החיים של ה'קלויזניקעס' בכיתת המתחילים עם יותר מארבעים תלמידים. ואם לא הסבאת ריזול, ר' משה יאמין, ניסן הבעל עגלה, היו ה'קלויזניקעס' לגמרי בורחים מהישיבה. כיוון שבהרבה בתים יהודים עניים אף פעם לא היה מספיק להם למשפחה עצמה. זכורני, איך שמהבית הקטן של ה'שול' היתה די תדיר מתגנבת אשתו של 'אריה דעם טויבנס', מכינת ה'לעקעך', ומחלקת בין ה'קלויזניקעס' מטבע נחושת שלם, דוחפת זאת ל'קלויזניק' הנצרך בהכרח, אצל נחום דער קרעמער היו מקבלים עבור שני קופיקות פרוסת להם גדולה וחתיתת הערינג.

בכיתה הבוגרת היה ר' לפידות אומר את השיעור בבוקר, ניכר היה, שהראש ישיבה היה רגיל להתכונן ולהגיע לשיעור עם תכנית מעובדת בכל הפרטים. הוא היה רגיל לעודד את ה'קלויזניקעס' להעמיד שאלות, הוא לא היה ממחר לתרין, רק להתייגע, שבחורי הישיבה מעצמם יבארו וכך להעמיק לעיקר הענין.

בעת אמירת השיעור היה ר' לפידות החולני משתנה לגמרי, הקול שלו צלצל ברור ומשכנע, הוא היה מתחיל ממקומו, הולך סביב השולחן, עוצר כמעט ליד כל תלמיד, מתעניין אצלו אם הבין הכל, ולא התעייף מלהדגיש ולבאר את הסתירות בין רש"י, תוספות ומפרשים אחרים.

את כיתת הצעירים היו מוכרחים להנהיג במשמעת קשוחה יותר וביד קשה. את זה ראש הישיבה החלוש לא יכל לעשות. היתה זו עבודתו של אחד, בחור ישיבה מבוגר, לייבל, שהגיע מקולוניה של עבודת שדה יהודית, לא רחוקה מהעיירה.

ביקור הרבי מקוידינוב

הרבי מקוידינוב הגיע הפעם לעיירתנו באופן בלתי צפוי במעט. בדרך כלל הוא מגיע הנה בין ל"ג בעומר לחג השבועות, ואילו עתה אנו כבר בחודש תמוז.

למחרת הגענו החל הציבור לגדוש את הסלון הגדול שבביתו המרווח של ר' לייבע קאפעלאוויטש. בצהרי היום נראו ה'בעלי בתים' האמידים שבעצמם נמנו על חסידי ליובאוויטש מגיעים אל הבית עטויים במעילים השבתיים, לקבל 'שלום עליכם' מהרבי, אפילו הגביר הגדול של העיירה - שהיה סוחר עצים גדול, אף הוא הגיע.

לפנות ערב החלו להגיע ה'עמך' בהמוניהם, בעלי מלאכות, קציבים, בעלי עגלות. הנה התופרת מגיעה עם עוללה - בנה יחידה, רוצה היא שהרבי יברכו באריכות ימים. עד היום לא התקיימו

צאצאיה ל"ע. זמן מה אחר כך נראית אומללה זו יוצאת מהבית מאושרת, הרבי העניק את ברכתו! בידה מחזיקה היא את מטבע הצי הרובל שהביאה עמה. הרבי אינו נוטל פדיונות.

גם באשע הזקנה. אלמנה גלמודה. הגיעה לקבל את עצת הרבי. מבקשת היא שהרבי יאמר לה היכן בעולם נמצא בנה יחידה. עזב הוא את העיירה לפני שנים רבות ומאז נעלמו עקבותיו.

זקנה זו, היטב הכירו אותה כל בני העיירה. מאחר ובכל עת שהמשטרה עוברת לגבות את 'מס הנרות', אשר מיועד 'כביכול' לממן את הוצאות בתי הכנסיות. מגיעים הם רשעים אלו אל ביתה הדל, ממשכנים המה את כריתה ואת פמוטות הנחושת אשר לה. מילא, בלי כר עוד אפשר להסתדר, אבל בלי פמוטות השבת? נוצר רעש בעיירה. וכאשר הרב הישיש שומע על כך שולח הוא במהירות את אליהו השמש אל דוכנו של יצחק אייזיק בשוק החדש. יצחק אייזיק זה הוא 'גאנצער מאכער' ויד ורגל לו במסדרונות השלטון. לא חולף זמן רב, ואליהו השמש ולאחייסקין - היהודי השומר יוצאים החוצה כשבידם פמוטות הנחושת והכר, בדרכם אל בית האלמנה המסכנה.

וכאשר שמשו של הרבי הודיע בקודש פנימה, כי אין הזקנה מסכימה לסור מעם הפתח, צויה הרבי להכניסה מיד. וכאשר היא יוצאת, רגועה היא, במצב רוח מצויין. הרבי צויה עליה לבל תאבד את הבטחון בבורא עולם, בנה ימצא א"ה והיא עוד תראה ממנו הרבה נחת.

למחרת, כאשר אך שבתי מהחיידר, לקחני אבי אל הרבי. הבית היה מלא מקצה לקצה, לא רק מכני העיירה, גם בני ישובים סמוכים הגיעו אף הם. איש איש ומועקתו, כיצד להינצל מגזירות הרשעה, מגרשים אותם מעיירות מולדתם, מנשלים ממקור פרנסתם אשר החזיקו את הזכיונות בהם במשך שנים רבות.

צללי ערב כבר נטו כאשר התקבלנו ע"י הגבאי ר' מנדל'י. דלת ה'חדר המיוחד' נפתחה. לעיננו מתגלה מראה הרבי. גבוה. זקן אדמדם. עיניו הקדושות מביעות טוב וחכמה. הרבי מעניק לי את ידו, מסתכל בעיני, מניח ידיו הקדושות על ראשי, ומאציל עלי את ברכתו.

שבת קודש בצל כנפיך יחסיין

השבת המרוממת נערכה בלעכוויטש שול' שהיה מלא עד אפס מקום עם יהודים מכל העיר. גם הליובאוויטשעך שול התרוקן מיד אחר תפלת מוסף. אפילו 'עקב דוד מאיר'ס' שבדרך כלל היה נשאר בביהכ"נ זמן רב אחר סיום התפלה, כאשר מוחו ומחשבתו נתונים עדיין בעולמות העליונים. יזרו הפעם פעמיו ופנה ביחד עם כל העולם ללעכוויטשעך שול'. אם לא לליובאוויטש, אזי לכל הפחות לקוידינוב. היות והנסיעות אל ליובאוויטש לימים נוראים פסקו כמעט כליל במחוזותנו, גם עקב המרחק הרב. ובכלל ההתקרבות בין הצדדים היתה רבה מאוד, חסידי ליובאוויטש היו רגילים להשתמש בסידור הקוידינובאי.

'ש'ש-סעודות' נערכה בבית האכסניה אצל ר' לייבע קאפעלאוויטש, הצפיפות היתה נוראה. מסכיב לשולחן עמדו בראשונה חסידי קוידינוב. לימין הרבי ישב ר' לפידות - ראש הישיבה, ולשמאלו ישב ר' חיים 'בעל-העגלה' - נשוא הפנים, בעל פיאור ארוכות ומסולסלות.

הרבי מכופף קומתו מעל השולחן. מניח את ידו השמאלית על מצחו. עוצם את עיניו ומתחיל בדברות קדשו. הציבור כמו נאלם דום. הס. רק ציוצי הצפרים השבים אל קינם נשמעים מבעד החלונות. ר' לפידות - ראש הישיבה מנענע את ראשו בחזקה. שפתיו נעות. כמו חוקק בראשו את דברות הקודש. שבועות אחר כך יחזור הוא עליהם בדבריו ב'ש'ש סעודות' בלעכוויטשעך שול.

תיכף כשהרבי מסיים. מתחיל ישראל המלמד לומר 'בני היכלא דכסיפין' בכזו מתיקות והתלהבות. לא רק אלו שהצליחו לעמוד בתוך הבית משתתפים, אלא אף ההמונים הצובאים על החלונות נסחפים בלהט הקדושה והרוממות. עד מאוחר בערב נשמעו הזמירות בכל הרחובות הסמוכים.

ל'צאתך-לשלום' התאספו כל בני העיירה בכיכר העיירה. גם ילדי התשב"ר עם המלמדים הגיעו. הדוחק היה רב. שוטרי המחוז ניסו להשליט סדר. פילסו דרך לרבי הקדוש למשמש ולר' לפידות שצעדו בתווך. הרבי עולה על העגלה הרתומה לשני סוסים.

קול רם בוקע מפי הכל:

צאתך לשלום, צאתך לשלום!

אספו לי חסידי...

שיחת חברים בדרכי רבותינו

סעודת יו"ט - חול המועד פסח

עשיה נעימה בליל הסדר...? הימים האלו הם הכנה ויסוד לכל השנה כולה | א פרעמדע עבודה... | ה'פסק'
של האשה שטולט עולמות | פודה כהלכה - פדיון ישראל על פי הלכה | אפונה לעולה עתהפלה

מעשה ברבי אליעזר ורבי עקיבא שהיו מסובין בבני ברק והיו מספרין ביציאת מצרים כל אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם ואמרו רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית.

אמרו צדיקים וחיו כך חסידים, שהצדיקים האירו את אפילת הגלות על ידי סיפור מצרים באור כה מבהיק עד שתלמידיהם שהם עדיין לא זכו למדרגות כמו שלהם, גם הם האירו בקרבם את אור הגאולה, אור הייחוד, על כן נכנסו הם לרבותיהם ואמרו 'רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית' על ידי סיפור יציאת מצרים שלכם הואר אף בקרבנו אור הגאולה, בזה ביאר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א את הפיוט קרב יום אשר הוא לא יום ולא לילה, זמן זה שיהיה בחינת ייחוד השלם, לא מידת יום יהא בו ולא מידת לילה, כי הכל יהיה מקשה אחת של הארת ואהבת השי"ת לעמו.

נאספו החברים באחד מלילות חול המועד, ודבקו באמרותיהם של צדיקים על סדר ההגדה, לעכטיגע דיבורים המאירים את אפילת הגלות, בצנעה ניכנס ונתיישב בפניה, לא נפריע לאווירה הקסומה של חסידים המתדבקים ברבותיהם.

ראש החבורה: אתחיל מהסוף ... אמר פעם כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א באש קודש כשפתחו את הדלת לשפוך חמתך כי פותחים את הדלת לרמוז כי העולם כולו בעת הזו מוכן לגאולה, לבא אליהו הנביא וגאולת משיח ואפילו הדלת כבר פתוחה...

שלמה חיים: אולי די?! אולי אפשר כבר להפסיק לומר כל שנה שזה זמן מסוגל לגאולה?! וודאי שמישיח הולך לבוא בליל הסדר וזה זמן מסוגל לגאולה, תשמעו טוב! כשהייתי בחור צעיר הסתכלתי על החמה הזורחת לה בקצה האופק בעלות השחר של יו"ט ראשון לאחר הסדר, הייתי בטוח שאני

שומע את קול השופר עוד דקה, שנה אחת שמעתי אפילו מרחוק איזה קול, כבר התרגשתי... חשבתי הנה זה עומד אחר כולנו, אך לא, זה היה קול של אמבולנס... אני חושב שצריך להפסיק לומר זאת כל שנה מחדש... משיח יבוא בעת שיעלה רצון מאת הבורא ית"ש!

אהרן יוסף: אוי שלמה חיים! הכאב שלך כל כך צודק, רואים על דיבוריך את תשוקתך האמיתית לגאולה, וחיבורך הפנימי לביאת המשיח, כי מי שלא מצפה... לא מתאכזב...

אך דומני שהמבט האמיתי שונה מעט. כ"ק מרן אדמו"ר מוהר"א ז"ע שיגר לאחד מקהילות אנ"ש מכתב קודש ובתוך הדברים כתב להם - כי הימים האלו הם הכנה ויסוד לכל השנה כולה - ימי הפסח הם הלידה של כוחות הנפש הקיימים באדם, הכוחות שזרענו בחודש תשרי על ידי תפילתנו ובחודשי החורף על ידי עמלנו באים כעת לידי ביטוי.

כמה מתוקים הם חיהם של המתבוננים במשמעות הפנימית של החיים, הרי אינו דומה פסח של תשפ"ד לפסח של תשפ"ג ושל תשע"ד, בכל פסח גואלים אנו ממיצר הנפש עוד חלק ועוד זווית, ונותנים כח לנפשנו לטוט בגלי העולם הזה הסוערים עוד שנה תמימה. רק תקח קצת תום, תתחבר קצת למילות ההגדה ולפיוטים, בתמימות, בפשטות, היאחז במילים המתוקות, אל תצפה למדרגות גבוהות ונשגבות, ותרגיש קצת אחרת! אולי משיח לא בא השנה, אך את הגאולה הקטנה, הפרטית שלך, זה יהיה לך ולכל השנה!

חנוך העניך: ואם כל ישראל יתחברו וירגישו גאולה פרטית ממיצרי הנפש, יש למישהו ספק שמקרב הוא את הגאולה...?!

יעקב יצחק: אמר כ"ק מרן אדמו"ר האמצעי ז"ע 'מתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו' חס ושלום! היעלה על הדעת כי אבותינו היו עובדי עבודה זרה כפשוטו?! הלא אבותינו מסרו נפשם על כל דבר שבקדושה מימי אברהם אבינו עד עצם היום הזה, וכי בעל ההגדה איירי על תרח ונחור?

אלא, עבודה זרה הכוונה א פרעמדע עבודה, האבות הקדושים שעדיין לא קבלו התורה והיו במדרגה נשגבה עד מאד, כל עבודתם היתה באופן של הסתר וייחודים עליזים ובזוה"ק איתא רבות על זה, אם ביעקב אבינו במקלות שכיוון כוונת הנחת תפילין ואם בשאר עבודות האבות, עשו דבר אחד וכיוונו לדבר שני, עבודה בפועל שהיתה זרה למחשבותיהם, אבל עכשיו... עכשיו קרבנו המקום... אפילו אנשים פשוטים כערכנו יכולים לקבל אור השי"ת באמצעות קיום מצוות מעשיות מתוך פשטות, מתוך דבקות, מתוך אמונה במצוות השי"ת. חנוך העניך: מסופר ששנה אחת היה הבעש"ט בימים לפני פסח מאד עצוב ודאוג, התלמידים ניסו לשמחו בכל טעדיקי שבעולם אך לא עלה בידם, כך עברו הימים של ההכנה לפסח, שאיבת מים שלנו שריפת חמץ ואפיית מצות, הכל מתוך דאגה גדולה, גם בעת התקדש החג עדיין היה הבעש"ט מודאג וחרד, עד שבאמצע ההגדה התמלא פניו בשמחה גדולה.

מספר הבעש"ט לתלמידיו כי זמם אחד המושלים בעיירה לעשות כלה ביהודים אשר בעירו דווקא בליל זה, הבעש"ט ניסה לבטל את הגזירה שנחתמה בבית דין של מעלה ולעורר אהבת השי"ת לבניו בכל טעדיקי ובכל אופן אך לא עלתה בידו, על כן היה מאד מודאג.

באחת מהעייירות הרחוקות ישבו זוג שלא זכו להיפקד רח"ל בזרע של קיימא, הבעל יהודי תמים ופשוט, אך ירא ומאמין בה' בכל נימי נפשו, כשהגיע בסיפור ההגדה לכל הבן הילוד היאורה תשליכוהו' סיפר זאת בתמימות ובפשטות לרעייתו, כל כך חי הוא את הסיפור, עד שהאשה פרצה בבכי ואמרה 'לו היה מזכה אותנו ה' בן לא הייתי משאירה אותו לטבוע בנהר, היאך יכול אבינו שבשמים להניח אותנו לטבוע ביאורה של מצרים? ! הקב"ה צריך לשמור על בניו! קבעה האשה בנחרצות.

לעומתה משיב הבעל כי צדיק ה' בכל דרכיו - כל מה

דעבדי רחמנא לטב עביד, ואם השי"ת רוצה בהנהגה זו הרי טוב הוא, אך האשה התמימה - בשלה, לא יתכן שהבורא ית"ש יניח כך לבניו אהוביו שיאונה להם כל רע, כך התווכחו והתווכחו עד שלאחר שהבעל שתה את הכוס הרביעית הגיעו להסכמה כי אכן השי"ת צריך לשמור את עמו ישראל שלא יאונה להם כל רע, ולאחר הסכמה זו יצאו שניהם במחול.

הסכמה ומחול זה באמונה פשוטה ותמימה, היא זו ששברה את כל הדינים והגזירות מעל בני הכפר המרוחק מאות מילין מבייתם של בני הזוג, דבריהם והסכמתם שהשי"ת צריך לשמור את עמו ישראל מכל רע כבן יחיד שברה את כל הדינים ונתבטלה הגזירה.

אהרן יוסף: מורי ורבותי! מעשה זה אם היה בדיוק כפי הפרטים איני יודע, שכן כידוע אומרים כי מעשה על הבעש"ט אין הכרח שהיה... רק צריך להאמין בשלימות שכל מה שמסופר יכול להיות אמת... אבל זה בעצם הסיפור של כולנו בליל הסדר, כל אחד מאיתנו אחרי לילי הסדר מקלף מעצמו את כל המחיצות של היוהרה, של הגשמיות, נשאר הוא בפשטות - אחת היא יונתי תמתי...

יעקב יצחק: פודה כהלכה - האיר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בביאור התיבות פודה כהלכה, בהלכה נפסק כי אין פודין את השבוין יותר מכדי דמיהן, אם כן יש מקום למקטרג למנוע את גאולת ישראל על פי הלכה, אבל בלילה כיום זה, לאחר עריכת הסדר הקדוש, מתגלים נשמות ישראל במלא יופיים והדרם ואין ערך לנשמות ישראל, אין שום פתחון פה למקטרג מדוע לא לגאול את ישראל, הלא הם חלק אלוה-ממעל ממש וכל שווי שבעולם לא ישווה לנשמות ישראל בגילוי; אם כן יכול הקב"ה לגאול את ישראל אף לפי ההלכה.

ראש החבורה: אכן; עד עתה לא זכינו לראות את הגאולה השלמה אבל וודאי שגאולת הנפש, ביורו וגילוי הדבקות בין השי"ת לבניו אהוביו מתגלה בליל זה ביתר אהבה ותוקף. רק צריכים לעמוד מתוך הכנעה וביטול בפשטות ובתום.

שלמה חיים: נפלאות מובא בשם כ"ק מרן אדמו"ר מוהר"א ז"ע על הפסוק מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו, כי משה רבינו רעיא מהימנא ראה שיש קיטרוגים רבים על כנסת ישראל, וידע כי אם יתפללו יקטרגו הם על התפלות, על כן חשב להתחכם ולומר לבני ישראל שלא להתפלל בפיהם רק במחשבה ואין מלאכים יודעים מחשבות על כן לא יהא יכולת לקטרג.

אך השי"ת אמר לו מה תצעק - אלי! אפילו תפלה כזאת שהיא אלי בלבד ואין המלאכים מבינים זאת, אף תפילה כזאת לא תועיל בעת צרה שבה אתם שרויים, רק דבר אל בני ישראל - דבר מלשון הנהגה, תנהיג את בני ישראל שיחזיקו באמונה בי ורק באמונה - ויסעו - תקפצו למים באמונת אומן - כדאי היא האמונה שהאמינו בי, היא שתפתח לכם את כל השערים!